

LIETUVOS
IR LENKIJOS
BENDRADARBIAVIMAS

Vilnius, gegužės 6 d. (ELTA). Laikinasis Lietuvos Respublikos Prezidentas Artūras Paulauskas teigia matęs naują Lietuvos ir Lenkijos santykių bei dviejų valstybių strateginės partnerystės etapą.

Tai jis pareiškė per Lietuvos ir Lenkijos draugiškų santykių ir gero kaimyninio bendradarbiavimo sutarties 10-mečiui minėti skirtą apskritojo stalo diskusiją “Forum Palace”, kur taip pat dalyvavo Lietuvoje viešintis buvęs Lenkijos Prezidentas Lechas Valensa (Lech Wałęsa).

“Mums reikia naujų idėjų, naujo turinio, išplaukiančio iš bendro europinio konteksto”, - savo kalboje teigė A. Paulauskas.

Jis taip pat pažymėjo, kad dviejų šalių santykiuose atsirandančias problemas reikia draugiškai spręsti, o ne stengtis išpūsti, kaip bando daryti kai kurios radikalios politinės jėgos.

Ketvirtadienį apskritojo stalo diskusijoje “Lietuvos ir Lenkijos strateginė partnerystė: naujos tendencijos ir iššūkiai” taip pat kalbėjęs Lietuvos Respublikos Ministras Pirmininkas Algirdas Brazauskas pasidžiaugė, kad pamatiniai dvišalės sutarties principai yra įgyvendinami.

Jis priminė, kad po jo asmeninio pokalbio telefonu su L. Valensa 1993 metais iki tol strigęs sutarties rengimas paspartėjo, ir iki 1993 metų pabaigos sutarties tekstas buvo parengtas.

A. Brazauskas teigė tada vadovavęsis nuostata, kad svarbu ne tik neužmiršti istorijos, bet ir matyti ateitį. “Kai kurie pareigūnai visą laiką matė praeitį, o ateitis likdavo antrame plane”, - pažymėjo Ministras Pirmininkas.

Apie ateitį, susikalbėjimą ir dviejų valstybių perspektyvas Europos Sąjungoje per apskritojo stalo diskusiją kalbėjo ir L. Valensa.

Jo žodžiais, praėjusiame amžiuje baigėsi senoji epocha, išnyko tautos ir valstybės anksčiau dalijusios perskyros ir priešiškos politinės sistemos. XXI amžius esąs naujos - technologijų, informacijos, interneto epochos pradžia, o didžiausia vertybė šioje epochoje esąs intelektas. “Turime suprasti šį laikotarpį ir jo ke-

Europos Sąjungos 25 valstybių atstovai Briuselyje 2004 m. gegužės 1 d., kai buvo priimtos naujos narės: Čekijos Respublika, Estija, Kipras, Vengrija, Latvija, Lietuva, Malta, Lenkija, Slovakija ir Slovėnija.

ES nuotr.

LIETUVIŲ ISTORIKAI PELNĖ GARBINGĄ
APDOVANOJIMĄ

Varšuvos universiteto leidyklos paskyrė prestižinę premiją lietuvių istorikams Antanui Kulakauskui ir Egidijui Aleksandravičiui, - skelbia mėnraščio “Akiračiai” tinklapis.

Šeštadienį, gegužės 8 d., Varšuvos universiteto Potockių rūmų salėje jiems buvo įteiktas žurnalo “Przegląd Wschodni” (Rytų apžvalga) apdovanojimas už geriausią užsienio autorių knygą. E. Aleksandravičiaus ir A. Kulakausko knygą “Carų valdžioje: Lietuva XIX a.” (Pod władzą carow. Litwa w XIX w.) pernai išleido Krokuvos universiteto leidykla.

liamus iššūkius”, - tvirtino buvęs Lenkijos Prezidentas.

Renginyje “Forum Palace” taip pat dalyvavo laikinasis Seimo Pirmininkas Česlovas Juršėnas, Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto direktorius Raimundas Lopata, kiti Lietuvos ir Lenkijos politikai, diplomatai, politologai.

L. Valensa yra devintajame dešimtmetyje Lenkijoje veikusio visuomeninio judėjimo “Solidarumas” (“Solidarnosc”) kūrėjas ir buvęs vadas. Lenkijos Respublikos prezidento pareigas jis ėjo 1990-1995 metais.

Lietuvoje L. Valensa lankėsi su dviejų dienų vizitu Lietuvos ir Lenkijos grįžimo į bendrą Europos erdvę bei Lietuvos ir Lenkijos sutarties dėl draugiškų santykių ir gero kaimyninio bendradarbiavimo dešimtmečio proga.

Tokius apdovanojimus pradėta teikti 1993 metais. Pirmasis užsienio autorius, kurį titulavo “Przegląd Wschodni” redakcijos komitetas, buvo prancūzų istorikas Daniel Beauvois. 1997 m. apdovanojimą gavo garsus britų istorikas Norman Davies. 2003 m. premija kartu su A. Kulakausku ir E. Aleksandravičium bus įteikta ir amerikiečių istorikui Timothy Snyder už knygą “Valstybių atkūrimas: Lenkija, Ukraina, Lietuva, Baltarusija, 1569-1999” (The Reconstruction of the Nations: Poland, Ukraine, Lithuania, Bielorussia, 1569-1999).

E. Aleksandravičius Eltai pasakė esąs sujaudintas apdovanojimo. Jį džiugina garbinga šios premijos laureatų “kompanija”. Iš šių istorikų E. Aleksandravičius “mokėsi istoriko amato, jie buvo švyturiai”. Atsižvelgiant į tai, kad per paskutinius trisdešimt metų lenkų istorikai, E. Aleksandravičiaus žodžiais, “pakankamai arogantiškai žiūrėjo į lietuvių istoriografiją”, šią premiją galima laikyti lūžiu. “Anksčiau neegzistavome, dabar domėjimasis lietuvių istorikų darbais Lenkijoje auga, bendradarbiavimas tarp lenkų ir lietuvių istorikų stiprėja”.

Knygą “Carų valdžioje: Lietuva XIX a.” A. Kulakauskas ir E. Aleksandravičius parašė 1990 m., leidykla “Baltosios lankos” išleido 1996 m.

Varšuvos universiteto žurnalas “Przegląd Wschodni” nagrinėja Rytų Europos ir Rusijos istoriją nuo Viduramžių iki dabarties.

DAUGIAU DĖMESIO
GAMTAI

Vilnius, gegužės 7 d. (ELTA). Ministro pirmininko Algirdo Brazausko ir Airijos Premjero Bertie Ahern darbo pusryčių metu ypatingas dėmesys buvo skiriamas ES santykiams su Rytų kaimynais.

Pasak A. Brazausko, ES - Rusijos dialoge daugiau dėmesio turėtų būti skiriama aplinkosaugai ir ypač Baltijos jūrai. Vyriausybės vadovas B. Ahern įteikė šešių Baltijos ir Šiaurės šalių Ministrų Pirmininkų pasirašytą laišką šiuo klausimu.

Antra, Lietuvos Premjero teigimu, didesnis dėmesys turėtų būti skiriamas ne Karaliaučiaus tranzitui, nes šis klausimas sėkmingai išspręstas, o srities ekonominei socialinei plėtrai.

Trečia, ES daugiau dėmesio turi skirti Baltarusijai. Ketvirta, dėl narystės ES Ukrainai reikia suteikti aišką perspektyvą, nurodant konkrečias sąlygas.

Aptariant būsimą ES Konstituciją, A. Brazauskas pakartojo Lietuvos poziciją, jog turi būti išlaikomas valstybių lygiateisiškumas. Kalbant apie kvalifikuotos daugumos taikymo sritis, Lietuvos Premjeras tvirtai pasisakė už vienbalsiškumo principo išlaikymą mokesčių klausimais. Tai reiškia, jog bet kuriam ES sprendimo projektui dėl mokesčių gali nepritari bent viena valstybė ir jis neįsigalios.

Pasak Vyriausybės spaudos tarnybos, Airija birželio mėnesį tikisi pateikti derybų tvarkaraštį, o A. Brazauskas priminė, jog specifinės ES biudžeto eilutės Ignalinos AE uždarymo ir Karaliaučiaus

JAV PREZIDENTAS
PASVEIKINO
LIETUVĄ

Vilnius, gegužės 7 d. (ELTA). JAV Prezidentas George W. Bush atsiuntė Ministrui Pirmininkui Algirdui Brazauskui sveikinimus Lietuvos narystės ES proga.

"Kartu JAV Prezidentas džiaugiasi, kad Lietuva visai neseniai tapo ir NATO nare. Abu šie įvykiai prisidės prie Lietuvos ir JAV santykių stiprinimo", - komentavo JAV ambasadorius Stephen Donald Mull, perdavęs Premjerui George W. Bush sveikinimus.

Susitikime su ambasadoriumi taip pat buvo aptarti JAV ir ES santykiai su Rytų kaimynais.

S. Mull Ministrą Pirmininką informavo apie dvišalių santykių aktualijas - ryšių gynybos srityje intensyvinimą, bendradarbiavimą mokslo ir technologijų srityje, JAV paramą sienos apsaugai, teikiant įrangą radioaktyvioms medžiagoms aptikti.

PADĖKA PIRMAJAM
LIETUVOS
AMBASADORIUI
PRIE ES IR NATO

Vilnius, gegužės 6 d. (ELTA). Laikinasis Lietuvos Prezidentas Artūras Paulauskas ketvirtadienį priėmė pirmąjį nepriklausomos Lietuvos nepaprastąjį ir įgaliotąjį ambasadorių prie Europos Sąjungos ir NATO - Adolfą Venskų. A. Paulauskas padėkojo A. Venskui už ilgametį darbą Lietuvos labui bei asmeninį indėlį spartinant Lietuvos integraciją į Europos Sąjungą ir NATO.

A. Venskus, emigravęs iš Lietuvos 1944 metais, yra Prancūzijos lietuvių bendruomenės narys, aktyviai dalyvaujantis išeivijos veikloje. A. Venckus sukaupė gyvenimo patirtį skyrė ir skiria vienam tikslui - Lietuvos nepriklausomybės atkūrimui bei tarptautiniam savo šalies garbinimui.

Ambasadorius aktyviai prisidėjo rengiant 1983 m. sausio 13 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl padėties Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje.

Lietuvos ambasadoriumi prie ES ir NATO A. Venskus dirbo 1991-1996 metais.

tranzito finansavimui turėtų būti išlaikytos 2007-2013 m. ES biudžete. Airijos Premjeras patvirtino, kad šie klausimai nėra užmiršti.

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

KONFERENCIJOJE PAMINĖTAS GOTLANDO KOMUNIKATO 15-METIS

Vilnius, gegužės 6 d. (ELTA). Ketvirtadienį Seimo rūmuose įvyko konferencija “Nacionalinio susitarimo galimybės Gotlando komunikato šviesoje”.

Ji skirta Švedijos Gotlando saloje 1989 m. rugpjūčio 6 d. pasirašytam Komunikatui paminėti, kuriame įvairių Lietuvos visuomenės organizacijų ir išeivijos atstovai sutartinai deklaravo vieną gyvybinį tikslą - Lietuvos nepriklausomybės atkūrimą.

Konferencijoje dalyvavo Gotlando komunikato signatarai: tuometinis Vyriausiojo Lietuvos išlaisvinimo komiteto pirmininkas Kazys Bobelis, tuometinis Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio Seimo tarybos narys bei Lietuvos mokslo istorijos ir filosofijos asociacijos pirmininkas Antanas Buračas, tuometinis Sąjūdžio Seimo tarybos narys bei Lietuvos olimpinio komiteto vicepirmininkas Kazimieras Motieka, tuometinio Lietuvos komunistų partijos Centro komiteto Ideologijos skyriaus vedėjas Justas Vincas Paleckis, Lietuvos laisvės lygos pirmininkas Antanas Terleckas.

Konferencijos metu taip pat ketinama aptarti nacionalinio susitarimo politikos vaidmenį atkūrus Lietuvos Respubliką ir tokios politikos perspektyvas Lietuvai įstojus į ES. Apskritojto stalo diskusijoje žada dalyvauti Prezidentas Valdas Adamkus.

Renginį organizavo Seimo Europos reikalų komitetas ir Lietuvos istorijos institutas.

SEIME PRISIEKĖ NAUJOS SUDĖTIES VYRIAUSIOJI RINKIMŲ KOMISIJA

Seime iškilmingai prisiekė šią savaitę Seimo sudaryta naujos sudėties Vyriausioji rinkimų komisija (VRK), kuri rengs artėjančius Europarlamento ir pakartotinius Lietuvos Prezidento rinkimus bei rudenį vyksiančius Seimo rinkimus.

VRK pirmininku išliko dabartinis jos vadovas Zenonas Vaigauskas.

Komisijos nariai yra Tėvynės sąjungos atstovas Vaidotas Bacevičius, Liberalų ir centro sąjungos - Jūratė Drungilaitė, Naujosios sąjungos (socialliberalų) - Deivis Valiulis, Lietuvos socialdemokratų partijos - Živilė Verbylaitė.

Lietuvos teisininkų draugija į VRK buvo pasiūlusi 6 kandidatus, iš kurių burtais Seimo plenariniame posėdyje buvo išrinkti trys asmenys. Tai - Julius Jasaitis, Antanas Marcijonas ir Edmundas Sakalauskas.

Lietuvos teisingumo ministras irgi buvo pateikęs 6 kandidatus, iš kurių burtais buvo išrinkti trys VRK nariai. Tai - Alfonsas Gylys, Viktoras Rinkevičius ir Svajonė Šatkauskienė.

Vyriausiosios rinkimų komisijos narių priesaiką priėmė laikinasis Seimo Pirmininkas Česlovas Juršėnas.

VRK sudėties pakeitimas yra susijęs su Seimo rinkimais, kurie numatyti šių metų rugsėjo 19 d. Vyriausiosios rinkimų komisijos įstatymas numato, kad VRK sudaro Seimas ketveriems metams. Vyriausioji rinkimų komisija turi būti sudaryta iš naujo, iki eilinių Seimo rinkimų likus ne mažiau kaip 120 ir ne daugiau kaip 140 dienų.

GELTONIEJI AUTOBUSAI

Prie Prezidentūros rūmų laikinasis Prezidentas Artūras Paulauskas ir švietimo bei mokslo ministras Algirdas Monkevičius rajonų savivaldybėms perduos 21 naują “Volkswagen” markės geltonąjį autobusą. Kitus 19 autobusiukų savivaldybės gaus per ateinančią savaitę. 40-čiai naujų autobusų pirkti skirta beveik 3,5 mln. Lt.

Švietimo ir mokslo ministerija, siekdama didinti švietimo prieinamumą, tęsia moksleivių pavežėjimo “Geltonasis autobusas” programą. Ji vykdoma drauge su mokyklų optimizavimo programa - iš tų vietovių, kur trūkstant vaikų tenka uždaryti mokyklas, mokiniai valstybės lėšomis vežami į artimiausias mokyklas. Vaikai ne tik naudojami specialiai jiems skirtais geltonaisiais autobusa, bet ir iš valstybės lėšų sumokama už mokinių pavežėjimą į mokyklą maršrutiniais autobusais, išimtiniais atvejais mokama tėvams už vaikų atgabenimą į mokyklą.

Nuo 2000 metų Švietimo ir mokslo ministerija savivaldybėms yra padovanojusi 162 geltonuosius autobusus. Dabar Lietuvos keliais važinės jau 202 nauji geltonieji autobusai. Manoma, kad tokio kiekio geltonųjų autobusų šiuo metu visiškai pakanka. Dabar kasdien geltonaisiais autobusiukais į mokyklas keliauja apie 8 tūkstančius vaikų, o iš viso valstybės lėšomis į mokyklas pavežama apie 89 tūkstančius atokesniuose kaimuose gyvenančių vaikų.

Lietuvių grįžimo į tėvynę informacijos centras

TARPTAUTINIŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA

GINČAI DĖL VĖLIAVOS

ko didelę įtaką Irake turės ambasadorius J. Negroponte. Jis pasakė Senate, kad jo viltis yra sulaukti dienos, kada pats Irakas priims atsakomybę už savo saugumą. Šiuo metu Iraką padeda valdyti Irako Valdymo Taryba. Jos narys Ahmad Chajabi. Jis pareiškė kad šalies saugumas ir jos lėšos turėtų kuo greičiau pereiti į irakiečių rankas. Ambasadorius Negroponte pareiškė Senate, kad pradžioje irakiečiams teks valdyti apie du tuzinus ministerijų, tvarkyti kasdieninius vyriausybės darbus ir tvarkyti santykius su užsienio valstybėmis.

Šalia Amerikos paskirto ambasatoriaus, Jungtinės Tautos pasirinko savo pagrindiniu pasiuntiniu, Irako išeivį teisininką Lakhdar Brahimi. Tarp JT darbuotojų jis žinomas kaip “profesorius” ar “Didysis Brahimi”. Jis balandžio 14 buvo atvykęs į Iraką, kur tarėsi su daugeliu irakiečių. Baigęs svarstymus, Brahimi pasiūlė įsteigti Irake vyriausybę su prezidentu, kurios turėtų du viceprezidentus ir ministrą pirmininką. Juos išrinkti siūloma ateinančių metų birželio mėnesį. Brahimi, sulaukęs 70 metų amžiaus jau tvarkė Afganistano reikalus. Prieš tai jis padėjo tvarkyti Alžiro nepriklausomybės kovas. Vėliau Jungtinės Tautos buvo paskyrusios jį Arabų lygos atstovu ir įgaliotiniu Egipte. Kurį laiką jam teko dirbti Alžire, kur jis buvo užsienio reikalų ministru. Jo dabartinę poziciją Irake peikė ne tik Izraelio ambasadorius Jungtinėse Tautose Dan Gillerman, bet ir Irako laikinosios tarybos narys Ahmad Chalabi, pasakęs, kad

Brahimi “suarabins Iraką”. Vašingtono spauda mano, kad Brahimi ir jo planai patiko JAV prezidentui Bushui.

Laikinoji Irako Taryba jau parinko būsimai Irako valstybei naują vėliavą, kuri sukėlė naujus ginčus. Senoji Irako vėliava turėjo juodą, žalią ir raudoną juostą, o vidury buvo trys žalios žvaigždės ir įrašas “Dievas yra galingas”. Raudona juosta simbolizavo arabų nacionalizmą, o įrašas “Dievas yra galingas” buvo įdėtas į valstybinę vėliavą (Allahu akbar) tik 1980 metais. Naujoji vėliava turi plačią baltą juostą, o apačioje tos juostos yra dvi siauros juostelės mėlynos spalvos. Jos reiškia dvi svarbias Irako upes: Tigris ir Euphrates. Tarp tų mėlynų juostelių ir yra viduryje geltona juostelė, skirta kurdų tautai, nes kurdai savo Kurdistaną vėliavose turi geltoną foną. Viršutinis baltas vėliavos fonas papuoštas islamo mėnuliu, kuris yra mėlynas, kaip vėliavos kūrėjas sumanė. Irako jaunimas, studentija išėjo į protesto demonstracijas. Daugiausia pykstama dėl to, kad tarp arabų valstybių nėra panašių vėliavų, tik vienas Izraelis naudoja savo vėliavai mėlyna-balta spalvas. Vietoje irakiško mėnulio Izraelis naudoja savo vėliavai “Dovydo žvaigždę”. Protestą reiškia ir musulmonai, nepatenkinti dėl senos pastabos “Dievas yra galingas”. Irakiečių tarpe daug tikinčiųjų tvirtina, kad vėliavą pakeisti nereikėjo skubėti ir galima buvo palaukti, kol šalies suverenumas įleis šaknį, kol bus išrinktas naujas valstybės parlamentas, kuris išrinks ir naują vėliavą.

Z. Paul Bremer III, vyriausias JAV administratorius Irake, kalba al Nahrain Teisės mokyklos studentams Bagdade.

AP

— Keliais sakiniiais —

- **JAV karinės** jėgos išvystė artilerijos ir oro raketų puolimą Irako mieste Fallujah. Kovos lauke mėtomi propagandiniai

lapeliai, kuriuose irakiečiams patariama mesti ginklus, nes sukilėliai jau apsupti ir teroristai bus skaudžiai baudžiami.

- **Naujasis Rusijos** užsienio reikalų ministras Sergei

Lavrov susitiko su Europos Sąjungos ministrais Liuksemburge ir pasirašė susitarimą išplėsti prekybos ryšius, ekonominį bendradarbiavimą. (Nukelta į 3 p.)

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

DIRVA

TEL. (216) 531-8150
FAX. (216) 531-8428
E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: EDITORIAL BOARD

DIRVA (UPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. Published weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$1.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78. Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiuro numerio kaina - \$1.00. Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slaptyvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. Nespausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

■ GEGUŽĖS 7-OJI SPAUDOS
ATGAVIMO IR KNYGOS DIENA

Lietuvos istorija nužymėta okupacijomis, tremtimis, žudymais. Ją naikino kryžiuočiai, lenkai, rusai, švedai, net prancūzai. Tas tautos likimas tapo mūsų charakterio bruožu – atsispindėjo kalboje, tautosakoje, muzikoje ir dailės mene.

Kovoje su rusiškėmis raidėmis lietuvių tauta, pirmą kartą po senosios nepriklausomybės praradimo, kaip ištisa visuomenė, pareiškė savo valią. Tas ginčas, prasidėjęs su rusų administracija dėl vienos kitos knygelės, išvirto į visuotinį tautos švietimo sąjūdį. Tas sąjūdis vėliau apsisavinikavo tautos nepriklausomybe. Spaudos draudimo metai ir kova už teisę naudoti lotyniškąsias raides lietuviškiems raštams yra labai būdingas mūsų visuomenės pasireiškimas. Dviejuose “Knygnešio” tomuose yra surinkta daugelio asmenų, veikusių tame laikotarpyje, veiklos bruožai.

Spaudos draudimo metu pastebime labai ryškų posūkį, kuris visą šią epochą dalija į skirtingas dalis. Tas posūkis yra laikraščio “Aušra” atsiradimas 1883 m. Tas sąjūdis apėmė plačius tautos sluoksnius ir privedė prie spaudos draudimo atšaukimo. “Aušros” laikotarpio veikėjai buvo nauja, iš liaudies kilusi, daugiausia pasauliečių, šviesuolių karta. Veikimo dvasia buvo ne vien kultūrinis ar religinis auklėjimas, bet tautos visuomeninis, ekonominis ir politinis telkimas. Kovai už laisvę priemone čia buvo jau ne apysakų knygelė ar maldaknygė, bet laikraštis ir publicistinis straipsnis. Tad ir iškyla du laikotarpiai spaudos draudimo metu. Vienas jų – Valančiaus laikotarpis, prasidėjęs 1864 m. ir pasibaigęs jo mirtimi 1875 m. ir antras nuo “Aušros” pasirodymo 1883 m. iki 1904 m. spaudos laisvės atgavimo. Aštuoneri metai nepriklauso nė vienam laikotarpiui, tai metai nuo Valančiaus mirties iki “Aušros” pasirodymo. Trečias laikotarpis buvo nuo “Aušros” pradžios, kuriame visuomenei ir publicistinei dvasiai atstovauja Vincas Kudirka. Dr. Jonas Basanavičius, kuris laikraščio leidimą pradėjo spaudos draudimo metu, lietuvių tautai yra pagrindinė asmenybė, tačiau jis pasižymėjo daugiau mokslininku-tyrinėtoju. Tad tuo metu svarbus atstovas buvo Didysis varpininkas, kurio sukurta giesmė tapo Nepriklausomos Lietuvos himnu. Valančiaus metai davė pradžią visai kovos už spaudos laisvę epochai. Jis suorganizavo spausdinimą Prūsiose. Tuo tikslu jis susitarė su Varmijos vyskupu. Netoli Tilžės vienam kunigui pavedė prižiūrėti spaudos darbą. Vyskupas šiam darbui duoda visas savo santaupas – 5,000 rublių. Netrukus Žemaitijoje atsiranda 6 knygelės. Kai žemaičiai perskaitė tas knygeles, iškilo pirmoji spaudos byla, skaudžiai palietusi Valančiaus bendradarbius, tačiau darbas jau buvo pradėtas ir slapti keliai į Prūsus praminti. Tuo žygiu Didžioji Lietuva buvo iš naujo surišta su Mažosios Lietuvos literatūra.

Prasidėjo knygnešių gadynė, prie kurios suorganizavimo vyskupas M. Valančius daug pasidarbavo. Tada veždavo knygas šieno vežimuose, pelų maišuose, padarydavo vežime dvigubą dugną knygoms slėpti, dėžėje su kiaule, įsodinę vežime “ligonį”, daktarą, net karste su “numirėliu”, ar su “dvasininku” pas ligonį. Knygnešiais buvo visa Užnemunė: kunigas, ubagas, vežėjas, moteriškė, ūkininkas, moksleivis, vaitininkas – visi padėjo platinti spausdintą lietuvišką žodį. Išradingumo nepristigo, nors žandarai gaudė, trėmė Sibirą...

Nėra kitos tokios tautos, išauginusios knygnešius, savanorius, partizanus, sąjūdininkus.

S. Tūbėnas

UŽ KIEMO TVOROS PASIŽVALGIUS

Gera matyti, kad pastaraisiais mėnesiais, gal ryšium su NATO ir Europos Sąjunga, mūsų žiniasklaidoje pasirodo daugiau žinių iš plačiojo pasaulio. Gal tai padės įsisaugoti tikrovę, jog daug kas gero, kaip ir blogo, Lietuvoje atsiranda dėl įtakos įvykių vykstančių likusiame pasaulyje. Ir ne būtinai vien tik dėl didžiųjų valstybių įtakos. Pavyzdžiui, gal mažai kas plačiame pasaulyje pastebėjo, jog Lietuva 1990 m. kovo 11 d. Nepriklausomybės Akto paveikė visą pasaulinę politiką pastūmėdama griūvančią Sovietų Sąjungą į istorinį sužlugimą. Tad reiškia, kad ir daugelis kitų, dažnai mūsų net nepastebėtų įvykių, paveikia ir Lietuvą. Žinoma, sunku numatyti, kaip tie tolimo įvykiai netiesioginiai paveiktų ir Lietuvą. Tačiau retkarčiais dera pasižvalgyti už savo kiemo tvoros ir pagal visumą planuoti Lietuvos politiką.

Kadangi nuo amžių pasaulyje vyksta grumtynės tarp gėrio ir blogio, daug kur tai yra prasiveržę viešumon valstybinių krizių formoje. Matome, kad net ir tokių valstybių, kaip JAV ir Anglija, vyriausybės šiandien pergyvena krizes, kaltinamos, ar tai apsileidimu valstybės saugumo srityje, ar tai nepagrįstais ir neatvirais būdais įsivėlimu į karą. Nežinant visų užkulisinių tikslų bei apskaičiavimų vienoje ir kitoje pusėje toli nuo mūsų vykstančiose krizėse sunku jas įvertinti tikroviškai. Pavyzdžiui, mūsų vadinamas “prezidentinis skandalas” ir iš to kilusi apkalta net užsienio lietuvių (stebėtojų ir žurnalistų) yra vadinama “cirkū”. Tačiau kai

kur Europos spaudoje buvo pastebėta tai, apie ką apkaltoje nebuvo viešai kalbėta. Ten apkalta buvo aiškiai pavadinta griežtu atsiribojimu nuo Rusijos. O mūsų tautiečiai tai cirkū vadina. Mat prezidentas Rolandas Paksas formaliai buvo pašalintas už su Rusija tiesioginiai nesurištus prasikaltimus, “Rusijos” net neminint.

Tai primena Amerikoje kadaise buvusią garsią bylą prieš Čikagos gangsterių vadą Al Kapone. Jis buvo atsakingas už daugelį sunkių nusikaltimų, tačiau nebuvo įmanoma rasti teismą įtikinančių įrodymų. Mat jis buvo asmeniškai atsitvėręs atokumo nuo nusikaltimų siena. Pagaliau jis pakliuvo į kalėjimą, kai buvo užtikintas jo prasižengimas pajamų mokesčių įstatymams. O kituose reikaluose Al Kapone liko “nekaltas”.

Tad pravartu retkarčiais pažvelgti už priedangų. Jeigu dažnai sunku supaisyti Rusijos ir JAV ne visai logiškuose santykiuose, tenka spėlioti apie neminimas tų kraštų politikos priežastis. Vakaruose retas politikas ar žurnalistas analizuodamas Maskvos laikyseną pamini nesuvaldomą rusišką imperializmą, kaip Maskvos politikos pagrindinį akstiną.

JAV politikoje dažnai įžiūrimas “hegemonijos” akstinas. Tačiau JAV politikos kritikai labai retai nurodo į hegemonijos priešingybę - į globalizmą. O tam yra rimto pagrindo: JAV akademiniame, žiniasklaidos ir politiniame elite vyrauja globalinės utopijos idėja. Todėl pasitaiko politinių sprendimų priešingų net JAV interesams. Tad pačioje Amerikoje dabar

TARPTAUTINIŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA

- **Respublikonų** partijos vadovai atidengė, kad kovo mėnesį prezidentas Bush išleido rinkimų kampanijoje 50 milijonų dolerių daugiausia skelbimams, puolant demokratų kandidatą Kerry, kuris išleido šiais metais jau 60 mil.

- **Europos Sąjungos** komisija rekomendavo, kad į Europos Sąjungą būtų pakviesta Kroatija. Ši tuoj atsiliepė norinti įsijungti kartu su Rumunija ir Bulgarija 2007 metais. Sąjungos komisija pareiškė, kad vėlesnė įsijungimo data yra realistiškesnė.

- **Honduro** prezidentas Ricardo Maduro paskelbė, kad jis atsiims iš Irako ten turimą kariuomenę kaip galima greičiau, kaip ir Ispanija.

- **Popiežius Jonas Paulius II** priėmė Vatikane naują Filipinų ambasadorių Leonida Vera. Jis apgailestavo, kad jau daug metų Filipinuose vyksta

yra kritikuojama administracijos karas prieš Sadamą ne tiek už tai, kad yra kariaujama, kiek už tai, kad kariaujama vienašališkai, be aiškaus Jungtinių Tautų Organizacijos (JTO) palaiminimo.

Dabar jau kalbama apie didesnę JTO vaidmenį Irake. Tačiau ir patys irakiečiai ėmė JTO kelti nemalonius klausimus. Jie sako - jūs čia jau buvote įsitaisę, bet užteko vienos bombos ir pabėgote. Palikote mus. Priedu iškilo “švariai” pasaulinei organizacijai labai nešvarūs faktai: apie 10 milijardų dolerių Irako “maistas už naftą” projekto pinigų dingimas JTO valdininkų ir jų “biznio” partnerių kišenėse. Irakas pardavė naftą, bet Irako vaikai ir ligoniniai negavo nei maisto, nei vaistų. Veik viskas nuėjo Sadamo pilių statybai, ginklų pirkimui ir (už tylėjimą) kyšiams JTO, Europos valstybių ir ypač (apie 50%) Rusijos finansinių maklerių kišenėse. Esą iš to praturtėjęs “ir maistas už naftą” projekto prižiūrėtojas, kurs buvo ar yra partneris su JTO genseko Kofi Anan sūnumi. Tad korupcijos siūlai gali nuvesti iki JTO aukštumų. Todėl ir visa Rusijos, Vakarų Europos ir JTO pažiūra į JAV politiką Irake gali būti dažyta paslaptimis dažais.

Tačiau gal pats didžiausias pasaulinės politikos neminimas yra auganti karinė ir imperinė Raudonosios Kinijos galia ir kylantis pavojus likusiam pasauliui. Daugelis politikų ir politologų nepastebi Kinijos, kaip tas rusas kaimietis, besilankydamas zoologijos sode, nepastebėjo drambliaus.

Vilius Bražėnas

civilinis karas. Jis pabrėžė, kad reikia pradėti dialogą ir sukurti tame regione bendruomenę, kuri garantuos teisingumą, taiką ir harmoniją, kad šalyje nebūtų bombų, žmonių grobių ir religinių kovų.

- **Irake** laikinoji irakiečių taryba bando išspręsti klausimą, kas bus daroma su buvusiu Irako diktatorium Saddam Hussein: ar jis yra karo belaisvis ar karo nusikaltėlis. Daug irakiečių pasipiktino, kai gruodžio 13 suimtas diktatorius buvo amerikiečių paskelbtas karo belaisviu. Jo teisinė padėtis reikalauja, kad jis būtų teisiamas už kaninimus, žudynes. Irakiečiai jau paskyrė septynis teisėjus ir penkis kaltintojus. Jų pavardės neskelbiamos, kad nenužudytų Saddamo šalininkai.

- **Šiaurinės Korėjos** ir Kinijos pasienyje susidūrė du traukiniai. Raudonasis Kryžius sako, kad žuvo 3,000 žmonių.

JAV Valstybės sekretorius Colin Powell Washingtonė sveikina naujų valstybių, įsijungusių į NATO, atstovus. Šalia jo, kairėje, Lietuvos min. pirm. Algirdas Brazauskas. *Reuters nuotr.*

A. KUBILIUS: V. ADAMKUS NETURI RIZIKUOTI SAVO AUTORITETU

Vilnius, gegužės 6 d. (ELTA). Iki šiol dviem kandidatams - Valdui Adamkui ir Petruui Auštrevičiui paramą deklaruojantys konservatoriai, regis, labiau linkę pasirinkti būtent P. Auštrevičiaus kandidatūrą. Konservatorių vadovai vis atsargiau kalba apie paramą Valdui Adamkui, kaip ir apie kadenciją baigusio Prezidento galimybes laimėti pirmalaikiuose Prezidento rinkimuose.

“V. Adamkus neturi rizikuoti savo autoritetu, nes jo pralaimėjimas pirmalaikiuose Prezidento rinkimuose būtų ne tik didžiulis smūgis jam pačiam, bet ir centro dešiniojioms jėgoms”, - Eltai sakė Tėvynės sąjungos pirmininkas Andrius Kubilius. Jis neatskleidė, ar tai reikštų, jog konservatoriai labiau linkę palaikyti P. Auštrevičiaus kandidatūrą, tačiau pridūrė matą, kad būtent P. Auštrevičius turi galimybes nugalėti rinkimuose ir Česlovą Juršėną, ir Kazimierą Prunskienę, ir Vilių

Blinkevičiūtę.

Pasak A. Kubiliaus, konservatoriai ir toliau įdėmiai seka padėtį.

Spaudos konferencijoje pats P. Auštrevičius tiesiai neatsakė į žurnalistų klausimą, ar pasitrauktų iš rinkimų kovos kito centro dešinės kandidato V. Adamkaus naudai.

“Neužbėkime įvykiams už akių ir neieškokime atsakymų ten, kur jų dabar nerasime. Aš pasiryžau eiti, ir aš manau, kad sukursiu pakankamą patikėjimą tarp rinkėjų, kad mane paremtų, o ateitis parodys - tie sprendimai, kurie turi būti atityje, nebūtinai turi būti nuspręsti šiandien”, - sakė P. Auštrevičius.

Praėjusį savaitgalį vykusiam partijos tarybos posėdyje A. Kubilius patvirtino, kad TS pozicija šiame etape remti du kandidatus - V. Adamkų ir P. Auštrevičių - ne-sikeičia.

“Vėliausiai gegužės 28 dieną turės likti vienas kandidatas: arba V. Adamkus, arba P.

Auštrevičius. Tokią galimybę numato įstatymas”, - tarybos posėdyje teigė A. Kubilius.

Iki to laiko TS pareiškė vykdysianti abiejų kandidatų aktyvią rinkimų kampaniją, skatinsianti V. Adamkaus ir P. Auštrevičiaus bendrus rinkimų kampanijos veiksmus.

Tačiau V. Adamkaus rinkimų štabas kol kas suformuotas išskirtinai tik **Liberalų ir centro sąjungos pagrindu**. Konservatoriai kol kas dar nėra apsisprendę, ar tikrai dalyvaus vieno iš jų remiamų kandidatų - V. Adamkaus rinkimų štabe.

A. Kubilius žurnalui “Veidas” teigė, jog konservatorių atstovas V. Adamkaus rinkimų štabe atsidurs iš karto, kai tik to paprašys pats kandidatas. “Bet su sąlyga, kad tai bus Prezidento, o ne Liberalų ir centro sąjungos rinkimų štabas”, - pabrėžė A. Kubilius.

Konservatoriai aktyviau reiškiasi ir rinkdami piliečių parašus už P. Auštrevičių nei už V. Adamkų.

TĖVYNĖS SĄJUNGA SUSIDOMĖJO A. BRAZAUSKO RYŠIAIS SU EBSW

Šiandien Seime per Vyriausybės valandą konservatoriai pasiūlė sukurti laikinąją tyrimo komisiją koncerno EBSW ir tuometinio šalies prezidento Algirdo Brazausko bei LDDP ryšiams iširti. A. Brazauskas tokios komisijos sukūrimui pritarė ir pažadėjo atvykti liudyti. Tačiau premjeras paneigė, kad jis pats ar LDDP turėjo kokių nors ryšių su EBSW vadovu Gintaru Petriku.

kaltos būdu pašalintam R. Pakui 5 metus siekti to paties posto, “formalus pretekstas VRK priimti sprendimą dėl R. Pakso neregistravimo yra”. Tačiau kada VRK gali priimti šį sprendimą, kol kas tiksliai nežinoma. Z. Vaigauskas yra užsiminęs, jog svarstymai dėl to gali būti pradėti dar ketvirtadienį, o pats sprendimas gali būti priimtas penktadienį arba kitos savaitės pradžioje.

SEIMAS PAMINĖJO LIETUVIŠKOS SPAUDOS ATGAVIMO 100-METĮ

Vilnius, gegužės 7 d. (ELTA). Penktadienį Seimo iškilmingame posėdyje paminėtas Lietuviškos spaudos lotyniškais rašmenimis atgavimo 100-metis.

Minint šį istorinį įvykį, iš Seimo tribūnos kalbėjo Lietuviškos spaudos lotyniškais rašmenimis atgavimo 100-mečio minėjimo komisijos pirmininkas, laikinai einantis Seimo Pirmininko pareigas Česlovas Juršėnas, Vilniaus universiteto Žurnalistikos instituto direktorė Audronė Nugaitė, Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas, “Literatūros ir meno” savaitraščio vyriausiasis redaktorius Kornelijus Platelis, Vilniaus pedagoginio universiteto prorektorius Aivas Ragauskas, Lietuvos nacionalinio muziejaus direktorė Birutė Kulnytė, Lietuvos dailininkų sąjungos pirmininkas Vaclovas Krutinis ir kiti.

Iškilmingame minėjime dalyvavo laikinasis Prezidentas Artūras Paulauskas, Ministras Pirmininkas Algirdas Brazauskas, Kovo 11-osios Akto signatarai, Lietuvos mokslo tarybos, Lietuvos mokslų akademijos vadovai, aukštųjų mokyklų rektoriai, Lietuvių kalbos komisijos, Lietuvių kalbos instituto, Lietuvos istorijos instituto, Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto mokslininkai, bibliotekų, muziejų bei archyvų vadovai, kultūros, meno ir mokslo sąjungų atstovai, rašytojai, žurnalistai.

Seimo iškilmingame posėdyje dalyvavo gausiai susirinkę svečiai, tuo tarpu Sei-

mo nariai didelio susidomėjimo neparodė. Žurnalistų kalbintas Ministras Pirmininkas A. Brazauskas sakė, kad jis negalys vertinti to fakto, nes tai Seimo vadovybės reikalas. “Aš vertinu Vyriausybės sąlygą”, - tepasakė jis. Posėdyje dalyvavę Seimo nariai, Eltai pasiteiravus apie apytuštę plenarinių posėdžių salę, sakė, kad penktadienį parlamentariai tradiciškai išvyksta į susitikimus su rinkėjais.

Penktadienį, minint lietuviškos spaudos atgavimo 100-metį, laikinasis Seimo Pirmininkas Č. Juršėnas Seime surengė šventinius pusryčius su spaustuvių asociacijos atstovais, rašytojais, kalbotyrininkais ir Seime akredituotais žurnalistais.

Lietuvių kalbos komisijos pirmininkė Irena Smetonienė ir Lietuviškos spaudos lotyniškais rašmenimis atgavimo 100-mečio minėjimo komisijos narys Algirdas Saudargas pristatė originalų elektroninį lietuvišką šriftą “Palemonas”. Ši eksperimentinė lietuviško kirčiuoto šrifto versija yra skirta plačiajai visuomenei ir lituanistikos mokslo poreikiams.

Parlamento galerijoje buvo surengtas 3000-ojo “Literatūros ir meno” numerio pristatymas. Seimo lankytojai per penktadienį surengtas atvirų durų valandas galės susipažinti su šio savaitraščio istoriją atspindinčiomis fotografijomis, taip pat su Žemaičių vyskupystės muziejaus surengta Varnių kultūros paveldo paroda.

Šių metų gegužės 7 d. sukanca 100 metų, kai lietuviai tautinio sąjūdžio veikėjų dėka atgavo spaudos teisę skelbti ir skleisti informaciją lotyniškais rašmenimis.

Pernai liepos 3 d. Seimas, įvertindamas lietuviškos spaudos lotyniškais rašmenimis atgavimo reikšmę tautos atgimimui, valstybingumo atkūrimui ir kultūros pažangai, nutarė paskelbti 2004 metus Kalbos ir knygos metais.

ir su sužadėtine, “Mis Lietuva 93” dalyve Joana Kripaityte slapstėsi užsienyje. Pora susilaukė dviejų vaikų.

2003 m. Kauno apygardos teisme lygtinai nuteista KHK direktorė Jolanta Barysienė, o valdybos pirmininkui Valdui Krasnickui skirta 5,5 m. nelaisvės. 2003 m. duomenimis, KHK skola indėlininkams sumažėjo nuo 81 iki 24 milijonų litų. 2004 m. gegužės 3 d. G. Petrikas sulaikytas Los Andžele (JAV, Kalifornija).

EBSW bylos apimtis - didžiausia Lietuvos teisėsaugos istorijoje.

A. BRAZAUSKUI NEKYLA ABEJONIŲ

Vilnius, gegužės 6 d. (ELTA). Socialdemokratų partijos vadovas Premjeras Algirdas Brazauskas sako neturįs jokių abejonių dėl Seimo šią savaitę priimtos Prezidento rinkimų įstatymo pataisos, eliminuojančios Rolandą Paksą iš pirmalaikių Prezidento rinkimų.

A. Brazauskas žurnalistams ketvirtadienį Seime taip pat sakė nematąs prasmės, kad būtų kreiptasi dėl šios pataisos į Konstitucinį Teismą.

“Jei Seimas priėmė tokį įstatymą, kuris jau sprendžia patį faktą, tai nematau prasmės dar kur kitur kreiptis”, - sakė A. Brazauskas. Pasak A. Brazausko, jei yra Seimo narių, kurie mato reikmę dar kreiptis šiuo klausimu išaiškinimo į Konstitucinį Teismą, jie tokią teisę turi.

“Man abejonių nekyla, jei kam kyla - jie gali kreiptis į Konstitucinį Teismą”, - sakė A. Brazauskas.

Liberaldemokratai ketvirtadienį nesėkmingai bandė inicijuoti Seimo nutarimo svarstymą dėl Seimo kreipimosi į Konstitucinį Teismą, prašydami išaiškinti, ar Prezidento rinkimų įstatymo pataisa atitinka šalies Konstituciją. Seimas tokiai iniciatyvai nepritarė.

Liberaldemokratai taip pat yra minėję, kad ketina surinkti 29 Seimo narių parašus ir atskirai kreiptis į Konstitucinį Teismą. Tačiau šiuo atveju Prezidento rinkimų įstatymo pataisos galiojimas nenutrūktų.

Vyriausiajai rinkimų komisijai (VRK) nusprendus neregistruoti R. Pakso kandidatūros, liberaldemokratai taip pat žada šį sprendimą apskusti Vyriausiajam administraciniam teismui.

VRK pirmininkas Zenonas Vaigauskas sakė, jog, trečiadienį išgaliojus Prezidento rinkimų pataisai, draudžiančiai iš Prezidento pareigų ap-

ANTANAS SMETONA

Karolis Milkovaitis

V.

Prezidento 130 metų gimimo ir jo 65 mirties sukakčių minėjimo metu pasakyta kalba 2004 m. kovo 23 d. Los Angeles.

Taigi, čia prezidentas pats prisipažįsta, kad jis netoleruoja nedrausmės, ką patyrė komunistai ir visokie politiniai bei kriminaliniai nusikaltėliai. Bet juk jeigu arklys nesuvaldomas, jį reikia pažaboti. 1938 m. lapkričio 1 d. karo stovis Lietuvoje buvo panaikintas.

Čia reikia atkreipti dėmesį, kad Latvijoje ir Estijoje buvo tokio pat pobūdžio, ar dar net griežtesnė valstybinė santvarka.

Manau, kad iš to kas pasakyta, visiems turi būti aišku, jog Antanas Smetona buvo teisingas valdovas. Taip pat nustatėme, kad Antanas Smetona savo šviesaus įžvalgumo dėka, įvedė tautai ir valstybei ne tik naudingą, bet ir tuo metu reikalingą, būtiną valdymo santvarką.

Štai Antano Smetonos būdo dar vienas bruožas, parodantis, kad jis visuomet vadovavosi tiesa ir kad jis buvo taupus valdovas. Būdamas valstybės galva, jis, pavyzdžiui galėjo pasitatyti ir įsirengti ištaigingus rūmus - reprezentacinę prezidentūrą, nes esamosios pastatas buvo statytas caro valdžios išdinei ir valstybės prezidentū-

rai buvo per kuklūs. Daugelis Lietuvos dvarininkų turėjo žymiai didesnes ir puošnesnes rezidencijas. Jei būtų buvęs išlaidesnis ir nesivadovavęs teisingumu, Antanas Smetona visa tai galėjo lengvai turėti. Bet jam tautos ir valstybės reikalai buvo svarbesni už asmeninius.

Kodėl Antanas Smetona nesivaikė prabangos jis pats netiesioginiai atsako. 1936 metais, atidarydamas seimą, jis pasakė: “Pažįstant Lietuvą, jaučiant jos gyvenimo pulsą, kartais reikia susidurti su sunkiais išsprendžiamomis problemomis: reikia ieškoti būtinoms išlaidoms sunkiai surandamų pajamų. Kaip augęs žmogus reikalauja daug maisto, taip jauna valstybė, atsikėlus iš karo griuvėsių, brėsdama ir plėtodamasi, privalo kur nors rasti daug lėšų. Iš kur jas paimti? Taupome. Taupymas juk nėra šykštumas. Svarstant biudžetą, reikia pirmos eilės reikalus skirti nuo antraeilų...”

Antanas Smetona buvo toliaregis politikas.

1938 metais jo perrinkimo

proga, jis į jo sveikintojus prezidentūros sodelyje štai kaip prabilo: “Paskutinių keilerių metų įvykiai rodo, jog pairę tautų santykiai visur darosi painesni ir opesni... Padrikusių karo ugnies dūmų kvapas visur užuodžiamas. Kas yra atsitikę vidurinėje Europoje, tai nerimo aidu atsimuša į visus šonus... Susidaro išpūdis, jog visur juda gyvenimas iš pamatų... Po didžiojo karo sudarytos tarptautinės sutartys visai nustoja galios. Naujos sutartys, dabar sudaromos, visiško saugumo nelaiduoja. Mažieji kraštai, rūpindamiesi išlikti nepriklausomi, turi būti labai atsargūs...” Jis taip kalbėjo dvejetą metų prieš sovietų įsiveržimą į Lietuvą, trejetą metų prieš vokiečių - sovietų karo pradžią.

Tais pat metais, kalbėdamas išleidžiamajai kariūnų aspirantų laidai, jis, tarp kitko, pareiškė: “Graži, giedri išleistuvių diena pasitaikė jauniems atsargos karininkams. Bet taikos dangus labai apsiniaukęs. Toliau nuo mūsų krašto girdėti nerimo griaustinis ir jo žaibai švaistosi tautų sielose. Rimtą valandą jie neaplenkia ir mūsų. Kas žino, kas gali atsitikti?”

Bet juk Lietuva buvo neutrالی, ji niekam negrasino, nesikišo į kitų valstybių reikalus, ir atvirai į ją dar niekas jokių pretenzijų nereiškė. Tai

kodėl jis jau tada taip nuogaštavo ir, tikrumoje, pranašišškai kalbėjo? Todėl, kad jis pramatė artėjantį pavojų ir kartu galimą pragaistį Lietuvos valstybei.

Kitas jo toliaregiškumo pavyzdys, kurio tada daug kas nesuprato ir jį pasmerkė, buvo jo paskutinę minutę pasitraukimas iš Lietuvos. Šiandien panagrinėkime faktus, kas būtų atsitikę, jei Antanas Smetona sovietams įsiveržus į Lietuvą nebūtų pasitraukęs į užsienį.

Kai sovietai pradėjo atvirai ir nesivaržydami kištis į Lietuvos vidaus reikalus, ir kai 1940 metų birželio 14 dieną Sovietijos užsienių reikalų ministras Molotovas įteikė Maskvoje esančiam Lietuvos užsienių reikalų ministrui Urbšui ultimumą, reikalaujantį, kad būtų teisman patrauktas vidaus reikalų ministras gen. Skučas ir Saugumo departamento direktorius Povilaitis, ir kad tuoj būtų sudaryta Lietuvoje tokia vyriausybė, kuri būtų pasiruošusi ir -pajėgtų užtikrinti garbingą Sovietijos - Lietuvos savitarpinės pagalbos sutarties vykdymą, Kauno vyriausybėje sukėlė didelį susirūpinimą.

Gavus ultimatumo pranešimą, tuoj pat naktį prezidentūroje buvo sušauktas ministrų tarybos ir kariuomenės vadovybės posėdis, kuriam pirmininkavo pats prezidentas.

Posėdyje valstybės prezidentas Antanas Smetona ryžtingai įrodinėjo,kad ultimatumo priimti negalima ir, jei sovietai pavartotų ginkluotą smurtą, reikia visomis priemonėmis ir išgalėmis jiems pasipriešinti. Bet kas atsitiko? Prezidento nuomonę palaikė tik 3 asmenys: krašto apsaugos ministras gen. Kazys Musteikis, švietimo ministras dr. Jokantas ir valstybės kontrolierius inž. Šakenis. Už ultimatumo priėmimą pasisakė visi kiti ministrai, kartu su kariuomenės vadu gen. Vitkausku ir buv. kariuomenės vadu gen. Raštikiu, kuris posėdyje taip pat dalyvavo. Abu generolai - Vitkauskas ir Raštikis, kurių **pareiga** buvo kariuomenę paruošti krašto gynybai, pareiškė, kad “mūsų kariuomenė nėra paruošta pasipriešini-mui.” Išgirdęs tokius žodžius iš vyriausių kariuomenės vadų, prezidentas, likęs kone vienas, turėjo būti labai nusivylęs, gal net iki ašarų.

Tokioje padėtyje atsiradęs, kas jam beliko daryti? Man atrodo, kad jo likimą tą naktį nulėmė jo paties ministrai ir karo vadovybė. Jis, kaip sovietams nepatikimas, ir dargi raginęs jiems pasipriešinti,be jokios abejonės būtų bematant buvęs NKVD suimtas.

(Bus daugiau)

Dr. Algimantas LIEKIS

MES - LIETUVIAI: KOVOS IR VILČIŲ METAIS

(1988 - 1990 M.)

LII

LKP XX suvažiavimo dokumentų principinis vertinimas apskritai aiškus: **ryšių su SSKP nutraukimas, pažangiųjų pertvarką remiančių jėgų pačioje Respublikoje skilimas**, LKP Programoje ir Įstatuose atsisakyta idėjinių pagrindų, atmestos socialistinio internacionalizmo idėjos. [...] Draugai, reikia padėti Lietuvos darbo žmonėms susiorientuoti, kad jie suprastų, ką visa tai iš esmės, iš tikrųjų reiškia. [...] Mes turime vengti bet kokių dviprasmybių ir nutylėjimų. Dabartinė partijos, valstybės vadovybė neleis, kad sąjunginė valstybė iširtų. (*Plojimai*). Reikiami veiksmai sąjunginei valstybei išsaugoti, jos vienybei užtikrinti yra griežta būtinybė. Ir čia neturi būti jokių iliuzijų dėl centro ketinimų ir sugebėjimų. [...] Nacionalistinių aistrų kurstymas, plataus įvairių Lietuvos organizacijų tinklo planinga veikla, kuria į visuomenės sąmonę diegiamos separatistinės nuotaikos, išveda šiuos veiksmus už tarybinių įstatymų ir SSRS Konstitucijos

ribų. [...] Reikia pateikti klausimą, ar teisėtai gyvuoja valstybėje tos organizacijos ir politiniai judėjimai, kurie vykdo separatistinę veiklą ir kursto nacionalinį terorą. [...] Vientisos, tvirtos ir galingos Tarybų Sąjungos gyvavimas - tai įsakmus epochos, visos dabar esamos sudėtingos tarptautinio saugumo sistemos poreikis. [...] **Ir negalima atsisakyti vieningos SSKP struktūros. Priešingu atveju mūsų partija virstų amorfiniu federalistiniu klubu, kurį sudarytų atskiros savarankiškos partinės grupės. Argi neaišku, kad jeigu mes peržengsime šią ribą, tai, galima sakyti, sąmoningai suskaldysime SSRS, o tai istorinė aklavietė visoms Tarybų Sąjungos tautoms. [...]**

SSKPvienybė lemia pertvarkos likimą”, - taip baigė savo pranešimą M. Gorbačiovas.

Tačiau nepaisant smerkimo, pranešėjas kartu stengėsi sušvelninti padėtį, įrodyti, kad nebegalima kaip ankstesniais metais smurtu užgniaužti visko, kas nauja, tegu tai ne visa-

da ir priimtina. Pranešime M.Gorbačiovas kartu stengėsi įtikinti, kad **reikia ieškoti nestandartinių sprendimų, jeigu norima, kad išliktų SSKP, SSRS tokios, kokios buvo**, - vadovaujančios ir galingos, jeigu norima, kad paspartėtų ir mokslinė techninė SSRS pažanga. Visa tai kiek atšaldė tuos, kurie buvo pasirengę be gailėsčio sutriuškinti savarankišką LKP ir jos atstovus, dalyvaujančius plenumė.

Pirmajam kalbėti leista pagrindiniam kaltinamajam - A.Brazauskui. Pateikiame jo ir kitų kalbų stenogramų ištraukas.

“Taip, LKP XX suvažiavimas reorganizavo respublikinę partinę organizaciją, praktiškai veikusią srities teisėmis, į savarankišką Lietuvos komunistų partiją, turinčią savo programą ir įstatus. Respublikos partinėse organizacijose tai svarstyta nuo metų pradžios, vyko partijos diskusija. Apie tokių sprendimų galimybę ne karta kalbėta SSKP CK, taip pat Politiniame biure. Suvažia-

vime už savarankiškos LKP statusą pasisakė 83% delegatų, tai yra 855 iš 1038 delegatų išreiškė tokią savo atstovaujamų partinių organizacijų valią. Užtikrinu plenumą, kad jokio spaudimo suvažiavime, kaip minėjo Michailas Sergejevičius, nebuvo. Tik vieną kartą vyko vardinis balsavimas - tuomet, kai svarstyta savarankiškos LKP deklaracija. O juk toks balsavimas įprastas SSRS Aukščiausiojoje Taryboje, antrajame liaudies deputatų suvažiavime.

Suprantama, daugeliui suvažiavime priimti sprendimai nesuprantami. Kai kas mano, kad tai SSKP skaldymo pradžia. Tačiau, respublikos komunistų įsitikinimu, tai - mūsų kelias nustatant naujas ryšių formas su SSKP, su kitų respublikų partinėmis organizacijomis, sukuriant organizacines struktūras, tinkančias mūsų laikams. Visa, kas įvyko mūsų partinėje organizacijoje, susiję su procesais, vykstančiais respublikoje. [...] Politinė situacija respublikoje yra sudėtinga, jeigu - nekritiška. Vyksta visų procesų politizacija. Aktyviai veikia įvairios politinės partijos, visuomeninės organizacijos. Visos jos įvairiomis akcijomis, pareiškimais stengiasi atkreipti į save visuomenės

dėmesį, pa-veikti politinę raidą. Čia ypač stengiamasi panaudoti tokį galingą veiksnį kaip lietuvių ir kitų tautų nacionalinio atgimimo idėjos. Padėtį sunkina, kaip jūs gerai suprantame, ir trunkanti socialinė ekonominė krizė. [...] Be to, į respublikoje vykstančius procesus negalima žiūrėti atitrauktai nuo Pabaltijo, visos šalies, SSKP. Tam turi įtakos audringi įvykiai Rytų Europoje, ypač mūsų kaimynų - lenkų šalyje. [...]

Šiomet Lietuvos komunistų partija dėjo daug pastangų, kad būtų padidintas komunistų vaidmuo visuomenėje. Tokį poreikį ypač jautė pirminės partinės organizacijos, veikiančios pačiose masėse, gerai žinančios žmonių nuotaikas. Dėl to ir aktyvėja komunistų veikla, jie vis labiau ėmė įsitraukti į politinę kovą. Jie suformulavo ir pasiuntė į SSKP CK bei LKP CK daug pasiūlymų. Tai ypač suaktyvėjo aptariant SSKP platformą nacionaliniais klausimais. Gauta daugybė pasiūlymų mūsų valstybės pertvarkymo, gyvenimo demokratizavimo, pačios partijos pertvarkymo klausimais. Gaila, išskyrus SSKP CK nutarimus nacionaliniu klausimu, kitų sprendimų buvo mažai.

(Bus daugiau)

Audrius Rubežius – Manrico Verdi operoje “Trubadūras” Lietuvių operos spaktaklyje Čikagoje balandžio 25 d. *Jono Kuprio nuotr.*

LR AMBASADOS PRANEŠIMAS

Vilnius/Vašingtonas, gegužės 5 d. (ELTA). Lietuvos Respublikos ambasadorius JAV Vygaudas Ušackas JAV valstybės departamentui įteikė notą, kurioje siūloma pradėti dvišales konsultacijas dėl bevizio režimo abiejų valstybių piliečių turistinėms kelionėms ir komandiruotėms, trunkančioms iki 90 dienų per metus. Pasak Užsienio reikalų ministerijos pranešimo, notoje primenama, kad Lietuva jau nuo 1994 metų taiko bevizį režimą JAV piliečiams, atvykstantiems į Lietuvą turistinėms kelionėms ar komandiruotėms ir būnantiems šalyje mažiau nei 90 dienų per metus. “Iki Europos Sąjungos (ES) plėtros šių metų gegužės 1 dieną 14 iš 15 ES valstybių turėjo bevizį režimą su JAV. Šiuo metu visos 25 ES narės

taiko bevizį režimą JAV piliečiams, todėl būtų logiška ir patogiu, jei JAV taikytų bevizį režimą ir Lietuvai kaip ES narei”, - sakoma notoje.

Joje pabrėžiama, jog bevizis režimas su JAV pasitarautų plečiant politinius, verslo ir kultūros ryšius tarp vyriausybių, abiejų valstybių regionų ir piliečių, taip pat labai palengvintų didelės JAV lietuvių bendruomenės kontaktus su tėvyne. V. Ušackas viliasi, kad JAV išvelgs Lietuvos siūlyme įvesti bevizį režimą politinius, ekonominius ir kultūrinius privalumus, stiprinančius santykius tarp abiejų valstybių. Turint omenyje, kad laisvo asmenų judėjimo klausimas šiuo metu yra itin jautrus JAV, jo nuomone, greito sprendimo dėl bevizio režimo tikėtis nereikėtų.

BEVILTŠKA NEKALTO PRASIDĖJIMO PARAPIJOS ATEITIS

Stasys Goštautas

Prieš šimtą metų mes rašėm, kaip organizavomės ir kūrėme naujas parapijas, klubus, mokyklas, organizacijas. Dabar, atvirkščiai, nors mūsų skaičius padidėjo, rašom tik apie tai, kur kas užsidaro.

Cambridge yra žymus ne vien tik Harvardo universitetu, MIT Institutu ir dvidešimčia kitų kolegijų. Kadaisė tan buvo maža, bet labai gyva lietuvių kolonija (įsikūrusi 1888 metais), veikė pirma Bostono apylinkės lietuviška 8-metė mokykla (1926), aktyvus klubas (1960 metus turėjo net 500 narių), vyko parodos ir smuikų koncertai. Bet visa tai buvo praeityje.

Šiandien, kai lietuviai prasišlyveno ir išėjo į žmones bei atvyko naujoji išeivių banga, klubai užsidaro, mokyklos dingsta, radijo programos bankrutuoja, laikraščiai sustoja eiti, parapijos bažnyčia sugriaunama, ir dideli apartamentiniai namai dygsta jos vietoje. Jeigu taip būtų Lietuvoje ir dar valdytų sovietai, rėktume, kad čia bolševikų sąmokslas. Po poros savaitių Bostono arkivyskupija praneš be apeliacijos, kurias 37 bažnyčias uždarys, o jų nekilnojamą turtą parduos. Jau žinome, kad pasmerkto ir Norwood'o bei Cambridge bažnyčios.

Vienintelė lietuviška Cambridge parapija bus paaukota tam, kad sumokėti arkivyskupijos skolas. Jos puikūs vitražai kur nors dings, o aukotojų įamžinimui skirtos stiklo ir granito lentos bus panaudotos kokiam nors kitam “amžinam” projektui.

Prieš kokius penkerius metus aplankiau Kretingą, ieškodamas Goštautų kapų. Deja, ne tik neradau dokumentų, bet ir kapų, nes visos akmens, marmuro ar granito plokštės, kurių savininkai neprižiūrėjo ar negalėjo prižiūrėti 50 metų, buvo išrautos, o jų tekstai ištrinti. Į jų vietą buvo iškalti naujai įamžinti vardai “nouveau rich” stiliuje. Kokia trumpa ta amžinybė! Tie nepaprastai kapai išsilaikė nepalieti per visą sovietų okupaciją!

Cambridge parapijai jau netoli šimto metų. Ji buvo įsteigta lietuvių pinigais 1910 metais. Tai solidus gražių plytų pastatas, užimęs beveik pusę bloko, su automobilių stovėjimo vietele ir nauja klebonija, rodos, pastatyta Česlovo Mickūno. Bažnyčios antrame aukšte - vieta kokiems keturiems šimtams žmonių. Visame pirmame aukšte veikė mokykla, savo laiku būrusi per 200 lietuviukų. Tikėkimės, kad parapijos ir mokyklos archyvai ras prieglobstį

ALKOJE ar kur kitur - juose labai daug įdomių lietuviškų pavardžių su jų istorija.

Pati bažnyčia nepasižymi lietuviškais motyvais. Iš kokių dvidešimt gražių, tradicinių vitražų - du yra su lietuviškais motyvais: Šv. Kazimiero ir Aušros Vartų, nors nei vienas, nei kitas nepanašus į jau įprastą ikonografiją, ypač Aušros Vartų Marija labiau panaši į Barboros Radvilaitės išlikusias graviūras, negu į Vilniaus Madoną. Nežinau, ar čia per sutapimą, ar tyčia tai buvo padaryta, bet faktas yra intriguojantis. Negalėjau rasti, kas tų vitražų autorius. Gaila, kad apie tai nėra jokios informacijos nei Elenos Vasiliūnienės monografijoje (1960), nei V. Valkavičiaus tomuose. Bendrai, rašant apie lietuviškas bažnyčias, labai mažai dėmesio buvo skirta jų meniniam aspektui. Kiek žinau, Beatričė Vasaris yra paruošusi monografiją šia tema. Bus įdomu pažiūrėti.

Čia vargonavo ir grojo Izidorius Vasiliūno šeima. Pats Izidorius, tik persikėlęs iš Kolumbijos, šioje bažnyčioje vargonavo visą gyvenimą (mirė 1982 m.). Ten praktikavo ir jo sūnus, Vytenis. Ten dainavo jo motina Elena. Tarp kitko, Izidorius ir kun. V. Valkavičius dažnai sueidavo ir surengdavo viešus koncertus. Jis net išleido monografiją apie smuikininką. Visa tai - praeitis. Įdomu, kad abiejų (Nukelta į 10 p.)

1926 M. GRUODŽIO 17 DIENOS PERVERSMAS VIII.

Toks reiškinys dar labiau sustiprina mūsų kariuomenės patriotizmą ir jos pasiryžimą ginti tautos garbę.

Tolimesniam pokalby šis didis karys domėjosi Amerika ir ypač Lietuvos Vyčių veikla. Jis paprašė mūsų įgaliotinį perduoti geriausių linkėjimų organizacijai, kuri rūpinasi Lietuva. Jis įteikė kpt. Jurgelevičiui savo fotografiją, kuri čia atspausdinta.

GRUODŽIO 17 DIENOS PERVERSMO ATGARSIAI UŽSIENY

Didžiausias pasauly dienraštis *The New York Times* 1926 m. gruodžio 18 d. paskelbė, jog “gruodžio 17 d. 3 val. ryto Kaune įvyko karinis sukilimas, kuriam vadovavo generolas Antanas Smetona, buvęs Prezidentas”. Čia A. Smetona pavadintas generolu. Ir toliau esama daugiau netikslumų. Įdomiausia, kaip NYT surinko pastabas iš kitų valstybių sostinių.

Tos dienos laidoje NYT toliau rašė:

Atrodo, svarbiausia sukilimo priežastis buvo visuotinis nepasitenkinimas ministeriu pirmininku Sleževičium ir jo vyriausybė dėl jos prosovietinės politikos ir palankumo komunizmui Lietuvoje.

Karinis sukilėlių vadas majoras Plechavičius tuojau išlaisvino pulkininką Glovackį ir paskyrė jį Kauno komendantu. Plk. Glovackis prieš savaitę buvo Sleževičiaus vyriausybės areštuotas už fašistinę propagandą.

Komunistų ruoštas sukilimas yra numalšintas.

Lenkijos užsienio reikalų ministeris M. Zaleskis pareiškė, jog laukia tolimesnių įvykių. Bet maršalui Pilsudskiui artimi karininkai teigia, jog kariški pasiruošimai tebevyksta. Esą, maršalas Pilsudskis jau prieš keletą savaitių numatė dabartinį įvykį Lietuvoje.

Pagal kitus pranešimus, komunistai pradėjo revoliucinį

sąjūdį Šiauliuose ir Panevėžy.

Žiniomis iš Paryžiaus, be kraujė revoliucija Lietuvoje įvyko dėl Baltijos valstybių sprendimo prieš du mėnesius glaustis po bolševikine žvaigžde, kai jos pasirašė draugiškumo ir santarvės sutarti su Sovietais.

Sutartį su Sovietais Lietuva pasirašė, tikėdamasi paramos prieš Lenkiją, kuriai ji niekad neatleido už Vilniaus atplėšimą. To pasekmėje atsirado daug bolševikinių agitatorių, kurie numatė panaudoti Lietuvą kaip priešakinę bazę propagandai ir politinei veiklai Rytų Prūsijoje ir Lenkijoje.

Negana to. Derlius Lietuvoje buvo labai menkas. Sovietai sulaikė pažadėtus kviečius ir delsė pasirašyti prekybos sutartį, kad būtų sukeltas badas ir raudonoji revoliucija. Lietuva greit būtų šiaurės rytų kaimyno paglemžta.

Pranešimu iš Berlyno, perversmui pagelbėjo sunki ekonominė padėtis ir visuotinis

nepasitikėjimas vyriausybės pajėgumu pasipriešinti Lenkijos pastangoms galutinai išspręsti Vilniaus likimą Lenkijos naudai.

Rugsėjo 28 Lietuva ir Sovietų Rusija pasirašė neutralumo ir nepuolimo sutartį. Sutarties pasirašymas turėjo stiprų atgarsį Lenkijoje. Kai kurie Varšuvos laikraščiai reikalavo intervencijos į Lietuvą, kurią apšaukė “Rusijos įrankiu”.

Spalio 23 Lenkijos vyriausybė pateikė Rusijai švelnų protestą dėl sutarties nuostatų, pripažįstančių Lietuvos teises į Vilniaus miestą, kurį Tautų Sąjunga 1923 padovanojo Lenkijai.

Nežiūrint taikingo tono Lenkijos pareiškime Rusijai, jau seniai plinta gandai apie lenkų ruošą sukilimą prieš Kauno vyriausybę.

1926 m. gruodžio 20 d. NYT rašė:

Sukilimas Lietuvoje buvo visai sėkmingas.

Buvo tikėtasi, kad Prezidentas (dr. K. Grinius, - PJ) savo noru atsistatydins. Tuo tarpu majoras Plechavičius, kuris vadovavo perversmui, pasiūlė tautininkų vadui Smetonai būti Valstybės Vadu.

Smetona sutiko iki klausimas bus išspręstas balsavimu.

Sekantis žingsnis buvo Seimo sukvietimas. Tikslai 40 narių, kurie visi priklauso dešiniųjų grupėms, susirinko su Seimo pirmininku Staugaičiu, kuris pradžioje atsisakė, bet vėliau sutiko atidaryti Seimo posėdį.

Seimas gavo ir patvirtino Prezidento Griniaus ir Seimo pirmininko Staugaičio atsistatydinimą. Po to Seimas išrinko Stulginskį, buvusį Respublikos Prezidentą, nauju Seimo pirmininku ir pradėjo Respublikos Prezidento rinkimus. Smetona gavo 38 balsus, prieš 2. Jis davė priesaiką ir, raitininkų lydimas, iškilmingai nuvyko į Prezidento būstinę.

Buvo plačiai skelbiama, jog kariai ryžosi vykdyti perversmą kaip vienintelį būdą išvengti “katastrofos”, kurion vyriausybė vedė. Lietuvos komunistai, užsienio finansuojami, ruošėsi daryti perversmą sausio mėnesį. Nuverstoji vyriausybė apie tai žinojo, bet visai nesistengė pastoti tam kelią.

(Bus daugiau)

Ištrauka iš Petro Jurgėlos knygos “Gen. Povilas Plechavičius”

CLEVELAND, OH

ŠIMTMEČIO
SUKAKTIS

Lietuviškos spaudos atgavimo šimtmečio jubiliejaus minėjimas įvyko 2004 m. balandžio mėn 30 d., Dievo Motinos Nuolatinės parapijos didžiojoje salėje, Cleveland, Ohio. Vakara pradėjo JAV LB Clevelando skyriaus (šio vakaro rengėjų) pirmininkas Algis Gudėnas lygiai 19 min. vėliau nei skelbta, kas. Atrodo jau "įgimta" visiems lietuviškiems renginiams (bent jau Clevelande).

Po įprastų sveikinimų ir menininkų pristatymo, scenoje pasirodė vakaro programos atlikėjai: aktorius Egidijus Stancikas ir jaunas dainininkas Mindaugas Jankauskas - vienas pasirėdęs žemaitiškai (Stancikas), o kitas suvalkietiška (Jankauskas). Palydimi garsajuostė įrašytos muzikos, abu menininkai 51 minutę linksmino ir džiugino negausius klausytojus. Tie, kurie į šį minėjimą neatsilankė, prarado daug.

Egidijus Stancikas, chronologine tvarka, suglaustai, ryškiu balsu, įdomiai peržvelgė

Lietuvos istoriją nuo lietuviškos spaudos uždraudimo iki jos atgavimo 1904 m. gegužės mėn. 7 d. Šios peržvalgos metu, iš anksto numatytose vietose, gražiai ir darniai įsijungė ir solistas Mindaugas Jankauskas, maloniu, sodriu ir skambiu balsu dainuodamas tai liūdnas, tai linksmas liaudies dainas. Šio vakaro programoje, atsilankiusieji turėjo progą pasigrožėti Vilniaus Martyno Mažvydo bibliotekos paruošta Spaudos draudimo laikotarpio paroda – to laikotarpio plakatų, knygelių ir kitų dokumentų kopijų.

Programai pasibaigus, Egidijus Stancikas trumpai supažindino klausytojus su Mindaugo Jankausko dainos keliu ir jų abiejų ateities planais, o Algis Gudėnas pakvietė visus į svetainę kavutei ir skanumynams. Ten, trumpai prabilo kun. Gediminas Kijauskas, o aktorius Egidijus Stancikas padėjo atlikėjus apdovanojusiems asmenims, ypač Nomedai Vaciušnienei už nepaprastą pagalbą, kartu paminėdamas ir dėkodamas kitiems asmenims (kurių pavardės rašančiojo atmintyje neišliko) paramą.

Pažymėtina, kad šių gausių

padėkų metu abu menininkai ir toliau linksmo susirinkusius nuotaikingomis pasakėlėmis ir liaudies dainomis, kviesdami įsijungti ir klausytojus. Tačiau tai pat pažymėtina, kad kai kurios E. Stanciko pasakėlės savo turiniu šiam minėjimui netiko. M. Jankausko dainavimas scenoje rodė, kad jo laukia graži profesionalo dainininko ateitis. Padėka Egidijui Stancikui ir Mindaugui Jankauskui už šią malonią progą.

Ironiška – caristinei Rusijai nepavyko sužlugdyti lietuviškos spaudos, nors bausmės buvo žiauros, įskaitant ir Sibiro tremtį ir net mirtį. Tuo tarpu kai kurie lietuviai, gyvenantys už Lietuvos ribų, (ypač JAV), kuriems spaudos laisvė yra garantuota ir jie gali leisti ar skaityti ką nori, lietuviškos, jiems priimtinos, spaudos nei neprenumeruoja, nei skaito, nei ją piniginiai remia. Todėl visai nenuostabu, kad išeivijos lietuviškos spaudos gyvastingumas smarkiai smunka. Štai iššūkis jiems: prenumeruokite ir dosniai remkite lietuvišką JAV spaudą, ypač DIRVA, kuri labai norėtų (ir turėtų) sulaukti 90-to gimtadienio. Tai yra įmanoma tik jūsų pagalba. Laisvė yra brangi, bet spaudos laisvė yra neįkainojama.

A.V.Matulionis

Klebonas kun. J. Bacevičius laimindamas pasmilkę Atvelykio stalo valgius.

G. Juškėno nuotr.

ATVELYKIS JURGINĖJE

Dar vėsus oras, bet pavasaris jau čia. Atvelykio sekmadienį visi skubėjome į Šv. Jurgio bažnyčią. Ten baltos Velykų lelijos puošė altorius, o mes maldininkai tebejautėme Velykų nuotaiką.

Po Mišių visi rinkomės parapijos salėn – pasigrožėti bei paragauti skanius Atvelykio stalo valgius. Atėjęs klebonas kun. Juozas Bacevičius pašventino stalo valgius ir pakvietė visus vaišintis.

Tas stalas buvo nuostabus, papuoštas viduryje didžiule baltų lelijų puokšte. Viename jo gale buvo mėsos skanėstai, įvairūs salotai, pintinėls su dažytais kiaušiniiais, o antrajame gale – saldumynai, tortai ir pyragaičiai.

Pradėjome vaišintis kumpiais, kalakutais, šaltiena bei

salotais. Skani kava, sultys ir kiti gaivūs gėrimai. O kai priejome prie saldumynų – Napoleonas dingo pirmiausia, po to sekė sluoksniniai tortai, pyragaičiai ir pyragai.

Netruko ir kalbų, nes susirinko arti šimto svečių, gal senai matytų ir tik prieš savaitę susitikusių Jurginėje. Sužinojome paskutines pasaulio ir mūsų aplinkos naujienas ir ... vėl prisiminėme seniau šventus Atvelykius, po kurių grįždavome į mokyklas. Vieniems daugiau, kitiems mažiau metų praėjo nuo anų dienų, o mums prisiminė toli likę Nemuno krantai.

Dėkojame Šv. Jurgio Parapijos Tarybai, kuri kiekvienai mūsų šventei parengia tokias nuostabias vaišes.

Gerardas Juškėnas

Vakaro programos atlikėjai: aktorius Egidijus Stancikas ir dainininkas Mindaugas Jankauskas.

N. Vuciano nuotr.

JAUNIMO PATRIOTINĖS POEZIJOS
KONKURSAS

Skelbiamas ketvirtasis lietuviškos patriotinės poezijos konkursas išeivijos lietuvių jaunimui. A. a. rašytojo Balio Gaidžiūno testamentu įsteigtą konkursą globoja JAV LB Clevelando Apylinkės valdyba.

Konkurse gali dalyvauti mokiniai nuo 12 m. amžiaus ir gimnazijas baigusieji iki 25 m. amžiaus.

Skiriamos 4 premijos:

2 po 150 JAV dol.

2 po 100 JAV dol.

Vertinimo komisiją sudaro dr. Jolita Kavaliūnaitė, Aldona Miškinienė ir Rita Balytė.

Savo sukurtą ir niekur nespausdintą eilėrašį reikia pasirašyti slapyvardžiu ir pažymėti amžių. Atskirame lapelyje užrašyti slapyvardį, vardą, pavardę, amžių, adresą ir telefoną. Tą lapelį įdėti į atskirą užklijuotą voką, ant to voko užrašyti slapyvardį ir jį drauge su eilėraščiu iki 2004 m. gruodžio 1 d. siųsti vertinimo komisijos pirmininkei

Dr. Jolitai Kavaliūnaitei

3332 Boyne Rd.

Barberton, OH 44203

LB Clevelando apylinkės valdyba
(Neapmokamas pranešimas)

ST. PETERSBURG, FL

VELYKOS
ST. PETERSBURGE

Pavasario šventę - Velykas St. Peterburgo lietuviai ir šiais metais atšventė gražiai ir prakilniai. Gausiai dalyvavę Šv. Vardo bažnyčioje, Gulfporte, kur šv. Kazimiero Misijos vadovas kan. Bernardas Talaišis ir kun. dr. Matas Čyvas aukėjo šv. Mišias, dauguma atvyko į Lietuvių klubo salę kartu su giminėmis, draugais, artimaisiais pažįstamais dalyvauti iškilminguose pietuose. Čia jie grožėjosi Dalios Adomaitienės papuošta scena, kurios priekyje ant pakylės buvo išdėliotos lėkštės su margučiais. Viduryje, atskirti Velykų lelijomis, buvo margučiai specialiai pagaminti skelbtam konkursui, o šonuose, pagal valdybos pageidavimą, buvo parodai atnešti svečių ar klubo narių išmarginti velykaičiai. Kadangi pietums buvo užsiregistravę per 230 dalyvių, tai prie margučių buvo beveik spūstis žmonių, nes visi norėjo pasižiūrėti ir pasigėrėti tiek konkurso sėkmingais svečių atneštais margučiais.

Susėdus prie gražiai papuoštų stalų, ant kurių jau buvo sudėtas šaltas užkandis ir puikavosi įvairiaspalviai velykaičiai, klu-

bo pirmininkė Angelė Karnienė pasveikino su pavasario švente - Velykomis, linkėdama, kad ši šventė atneštų į visų širdis pavasario džiaugsmą ir ramybę sielai. Tada buvo paskelbta velykaičių "muštynės". Kiekvieno stalo laimėtojai turėjo persirungti su kitais (buvo keturios eilės stalų), o eilių laimėtojai jau turėjo persirungti prie scenos. Laimėtoju tapo Romas Stalaininkas, ir jam buvo įteikta butelis šampano. Tada klubo valdybos nariai su kviestais pagalbinkais stovėjo prie maisto dalinimo stalų. Visų dėmesį patraukė maistą dalinančios klubo valdybos narės, pasipuošusios šventiškomis, gėlėtomis skrybėlaitėmis ir gražiai dekoruotas valgių stalas. Netrukus visi svečiai buvo aprūpinti skaniais Nijolės ir Kosto Dimų pagamintais pietumis.

Klubo valdyba jau buvo sudariusi komisiją įvertinti konkursinius margučius. Komisiją sudarė: Dalia Adomaitienė, Monika Andrejauskienė, Vytautas Andriulis, Loreta Kynienė ir Juozas Šulaitis. Baigiantis pietums, buvo pranešti konkurso laimėtojai. Pirmą vietą teko Nijolai Liubinienei, antrą - Birutei Mikalauskienei ir trečią - Birutei Kasperavičienei. Pirmininkė ir premijų komisijos atstovas

įteikė pinigines premijas visoms laimėtojomis, o pietų dalyviai joms nuoširdžiai paplojo įvertindami jų kruopštų darbą palaikant lietuviškas tradicijas.

Vėliau Mečys Šilkaitis paskaitė žinias iš Lietuvos, užbaigdamas linksmomis anekdotais. Svečių grupės neskubėjo skirstytis į namus: gurkšnojo vyną, kavą ir vedė pokalbius.

Lietuvių žinios, St. Petersburg, FL. Nr.334.

CHICAGO, IL

DAINININKAS
VYTAUTAS ŠIŠKAUSKAS
VĖL ČIKAGOJE

"Aš iš muzikos negyvenu. Aš gyvenu su muzika", - taip atsako šiuo metu Čikagoje viešintis estrados dainininkas ir kompozitorius Vytautas Šiškauskas, kai jo kas paklausia - ar lengva šiais laikais išgyventi iš muzikos?

"Atvykau paatostogauti. Noriu aplankyti savo artimuosius (Čikagos apylinkėse gyvena jo sesuo Virginija su dukra, o taip pat būrys gerų draugų bei pažįstamų). Pasiilgstų jų, sėdu į lėktuvą ir Čikagoje!"

Jis dažnas svečias Amerikos lietuvių sostinėje. Nuo 1990-ųjų, kai jis pirmą kartą (Nukelta į 1 p.)

LIETUVA IR PASAULIS

L. LINKEVIČIUS TARPTAUTINIAME SEMINARE

Vilnius, gegužės 7 d. (ELTA). Penktadienį po pietų krašto apsaugos ministras Linas Linkevičius išvyksta į Berlyną dalyvauti tarptautiniame seminare globalinio saugumo klausimais. Į šį jau 21-ąjį kartą rengiamą forumą kviečiami žinomi politikai, diplomatai, aukšto rango kariškiai, strateginių studijų centrų analitikai. Šeštadienį prasidėsiančiame dviejų dienų seminare bus kalbama apie būtinybę platesniame kontekste įvertinti globalinio saugumo sąvoką ir naujas grėsmes, kurios gali destabilizuoti padėtį XXI amžiaus pasaulyje. Be jau įvardintų pavojų žmonijai, tokių kaip tarptautinis terorizmas, masinio naikinimo ginklo platinimas, panašaus masto nelaimių gali sukelti ir nesibaigiantys regioniniai konfliktai, didėjantis atotrūkis tarp išsivysčiusių ir skurstančių kraštų, gamtinių išteklių išekvojimas, pavojingų epideminių ligų plitimas ir kita.

Ministrai L. Linkevičiui pasiūlyta vadovauti vienai iš teminių diskusijų apie Irako karą, konfliktą Artimuosiuose Rytuose bei kovą prieš tarptautinį terorizmą.

L. Linkevičius taip pat perskaitys pranešimą, koks galėtų būti šiuolaikinės pasaulio bendruomenės atsakas į grėsmes saugumui.

G. VAGNORIAUS VADOVAUJAMI KRIKŠČIONYS KONSERVATORIAI JAU PRISTATĖ SAVO KANDIDATUS Į EUROPARLAMENTĄ

Vilnius, gegužės 6 d. (ELTA). Europarlamento rinkimams įsteigto krikdemų ir nuosaikiųjų konservatorių bloko - Krikščionių konservatorių socialinės sąjungos atstovai ketvirtadienį įteikė Vyriausiajai rinkimų komisijai (VRK) pareiškinius dokumentus dėl dalyvavimo birželio 13 d. vykšiančiuose Europos Parlamento rinkimuose.

Pasak VRK pirmininko Zenono Vaigausko, tai pirmoji partija, oficialiai pareiškusi apie savo ketinimus dalyvauti Europarlamento rinkimuose.

Krikščionių konservatorių socialinės sąjungos kandidatų sąrašė, kuriame yra 26 pavardės, pirmuoju numeriu yra įrašytas partijos pirmininkas, Seimo narys Gediminas Vagnorius. Pasak jo, šiame sąrašė yra pusė buvusių nuosaikiųjų konservatorių ir pusė krikdemų. G. Vagnoriaus teigimu, iki pirmadienio šis sąrašas dar gali būti tikslinamas. “Tai yra patyrusių, profesionalių ir gerą reputaciją turinčių kandidatų sąrašas”,- sakė G. Vagnorius.

Eltos žiniomis, Krikščionių konservatorių socialinės sąjungos kandidatų į Europarlamentą sąrašė yra advokatas Stasys Šedbaras, krikdemų atstovai Gražina Paliokienė, Eduardas Pabarčius, muzikologas Viktoras Gerulaitis, žurnalistas Albinas Pilipauskas ir kiti.

Šių metų balandį, siekdami dalyvauti Europarlamento rinkimuose, Nuosaikiųjų konservatorių sąjunga ir Krikščionys demokratai įsteigė Krikščionių konservatorių socialinę sąjungą (KKSS).

GRĖSMĘ LIETUVAI KELIA IR VISUOMENINIAI JUDĖJIMAI

Lietuvos saugumui grėsmę kelia ne tik pernelyg didelė bankų priklausomybė nuo Skandinavijos banko ar alternatyvių energetinių šaltinių stoka, bet ir grasinantys neteisines priemones panaudoti visuomeniniai judėjimai. Apie tai įspėjama Nacionalinio saugumo ataskaitoje, kurią Vyriausybė pateikė Seimui.

"Lietuvos bankų sektorius yra labai susitelkęs ir priklauso nuo vieno užsienio regiono bankų (investuotojai iš Skandinavijos per dukterinius bankus užima apie 68,7 proc. rinkos). Todėl reali tikimybė, kad Šiaurės šalių finansų rinkose iškilusios problemos gali turėti įtakos Lietuvos bankų veiklos pastovumui", - įspėjama ataskaitoje.

Tikintis, jog priklausomybės nuo vienintelio tiekėjo pavojingumą valstybės saugumui mažins Lietuvos narystė ES, ataskaitos autoriai primena, jog šiuo metu apie 90 proc. pirminės energijos Lietuva įveža iš Rusijos ir tik 9 proc. naftos produktų - iš kitų šalių.

Neigiamos tendencijos fiksuojamos ir visuomenės sveikatos būklės pokyčiuose. Daugumą sveikatos problemų lemia socialinės sąlygos, kenksmingi aplinkos veiksniai, nepakankama ligų profilaktika. Savižudybių skaičius tebėra didžiausias Europoje.

"Tikėtina, kad artimiausioje ateityje toliau plis narkomanija ir daugės su tuo susijusių vagysčių ir plėšimų. Be to, Lietuvai tapus ES nare, gali padaugėti tokių nusikaltimų kaip prekyba žmonėmis prostitucijos tikslais, nelegali migracija, nusikaltimai intelektinei nuosavybei, nusikaltimai aukštųjų technologijų bei elektroninės bankininkystės ir vertybinių popierių srityse. Didėjant bendro Europos piniginio vieneto euro apyvartai, tikėtina, kad Lietuvoje vis dažniau bus bandoma platinti ar gaminti suklastotus eurus", - prognozuojama ataskaitoje.

ELTA

Zoknių oro uoste, netoli Šiaulių, vienas NATO naikintuvų, kuris saugo Baltijos valstybių erdvę. “Pasieltas tikslas, dėl kurio kovota daug metų”, – pareiškė Lietuvos kariuomenės vadas generolas Jonas Kronkaitis

PASIEŠIO KONTROLĖ IŠLIKS IKI 2006 M. PABAIGOS

Briuselis, gegužės 7 d. (ELTA). Išsiplėtusios Europos Sąjungos (ES) valstybių piliečiams, keliaujantiems po bendrijos šalis, nebėra būtina pasiminti pasą - užtenka turėti asmens tapatybės kortelę. Tačiau visiškai panaikinta sienų kontrolė bus ne anksčiau kaip 2006 metų pabaigoje, skelbia tinklapis "EurActiv", kuriuo remiasi ELTA.

Po gegužės 1 dienos ES šalių piliečiai gali laisvai judėti prasiplėtusioje bendrijoje, pasienio kontrolės punkte užtenka parodyti asmens tapatybės kortelę arba pasą. Naujųjų narių piliečiams, norintiems būti kitoje ES valstybėje ilgiau nei 90 dienų, nebereikia gauti vizų. Tačiau kai kuriose šalyse ilgiau apsisotojantys užsienio piliečiai turės gauti leidimą gyventi.

Penkiolika senųjų ES valstybių narių nepanaikins pasienio kontrolės punkto tol, kol neįsitikins, kad naujosios narės gali pačios apsaugoti savo rytines sienas. Tam tikrą laiką sienų kontrolė išliks ir tarp pačių ES naujokių.

Naujosios narės tikisi, kad sienas bus galima panaikinti 2006 metais. Tačiau ES Taryba sprendimą dėl pasienio kontrolės panaikinimo priims tik po atidaus patikrinimo, įskaitant nacionalinių ekspertų įvertinimus. Kiekviena nauja narė bus vertinama atskirai.

ES teisingumo ir vidaus reikalų komisaro Antonio Victorino atstovas Pietro Petrucci pareiškė, kad "pasienio kontrolė tarp 15 senųjų ir 10 naujųjų narių išliks bent jau iki 2006 metų pabaigos", o panaikinta bus tik tada, kai bus įvykdytos visos sąlygos, tokios kaip galimybė naudotis Šengeno informacijos sistema.

Naujosios narės galės gauti 335 mln. eurų paramą iš 2005 metų ES biudžeto išorinių sienų kontrolei stiprinti, kad būtų užkirstas kelias galimam narkotikų, ginklų ir nelegalių imigrantų srautui iš buvusios

Sovietų Sąjungos valstybių.

ES kovos su nusikalstamu mu institucijos baiminasi, kad Lietuva, Latvija, Estija, Lenkija, Vengrija ir Slovakija nėra pasirengusios visiškai išorinių sienų kontrolei. Didžiausią nerimą kelia pasienio su Rusija, Baltarusija ir Ukraina kontrolė. Daroma prielaida, jog Rusijos nusikalstamosios grupuotės gali įsitvirtinti Baltijos valstybėse, nes dviejose iš jų - Latvijoje ir Estijoje - gyvena didelės rusų bendruomenės.

Vengrijoje, esančioje prie pietinės ES sienos, didžiausią nerimą kelia prekyba žmonėmis - daugiausia moterimis.

ES KONSTITUCINĖS SUTARTIES PROJEKTAS LIETUVIŠKAI IŠVERSTAS ANTRĄ KARTĄ

Vilnius, gegužės 7 d. (ELTA). Antradienį Seime pristatytas naujas sutarties dėl Konstitucijos Europai projekto vertimas į lietuvių kalbą. Tai jau antrasis toks vertimas, kurį Užsienio reikalų ministerijos (URM) užsakymu atliko Vertimo, dokumentacijos ir informacijos centras.

Pasak URM sekretoriaus Ryčio Martikonio, antrasis vertimas išleistas "atiduodant pagarbą lietuvių kalbai, nes kalba - labai svarbus ir jautrus dalykas".

R. Martikonis pažymėjo, kad ir dabartinis vertimas dar nėra tobulas, terminų vartojimo ir vertimo problematika, anot pareigūno, labai plati.

Pirmasis ES konstitucinės sutarties vertimas, pasirodęs beveik prieš metus, buvo atliktas itin daryta lietuvių kalba.

Kai kurios vertimo klaidos buvo itin grubios. Pavyzdžiui, juridinį asmenį pirmąjį vertimą atlikęs vertėjas vadino organizmu. Taigi vertime būta kuriozinių frazių: "Europos Sąjunga yra juridinis organizmas; Europos centrinis bankas yra juridinis organizmas".

ES konstitucinės sutarties projektą į lietuvių kalbą pirmąjį kartą vertė Liuksemburge įsikūręs vertimų centras. Pasak žiniasklaidos, ši darba prieš

Policijos skaičiavimais, keletas tūkstančių moterų kiekvienais metais yra pervežama per Vengriją iš kaimyninės Rusijos, Ukrainos, Kroatijos ir Serbijos. ES naujokių pareigūnai pripažįsta, kad yra problemų dėl korupcijos, narkotikų kontrabandos ir augančios nelegalios prekybos ginklais.

ES vadovai nutarė, kad kuriamos agentūros, atsakingos už ES išorinių sienų kontrolę, būstinė bus įkurta vienoje iš naujųjų valstybių narių, nes šios valstybės bus atsakingos už išorinių sienų kontrolę. Turimomis žiniomis, Slovėnija, Estija, Vengrija, Malta, Lenkija ir Slovakija pareiškė norą įkurti tokią agentūrą.

metus atliko laisvai samdomas vertėjas, nes etatiniai lietuvių kalbos vertėjai ES institucijose pradėjo dirbti po Lietuvos įstojimo į ES - nuo šių metų gegužės.

Kalbėdamas apie visų šalių susitarimo dėl ES konstitucinės sutarties perspektyvas, R. Martikonis jas vadino optimistinėmis.

"Yra bendras politinis ES šalių atstovų sutarimas, kad ilgiau diskutuoti dėl ES Konstitucijos negalime, jau reikia spręsti. Ir tuos sprendimus 25 ES narės darys po mėnesio - birželį vykšiančiame ES viršūnių susitikime", - sakė R. Martikonis.

KARALIAUČIAUS MUTININKAI PRADĖJO DARBĄ

Nė vienas iš 17 Karaliaučiaus srities sunkvežimių, nuo gegužės 1 d. važiuusių su kroviniais per Lietuvos teritoriją pagal Europos Sąjungos standartus, nebuvo grąžintas atgal.

Kaip pranešė žurnalistams Šiaurės Vakarų muitinių valdybos Karaliaučiaus regionui spaudos tarnybos vadovė Nadežda Rabotina, tai rodo, kad Rusijos muitininkai, kaip ir krovinių vežėjai, apskritai pasirengę dirbti pagal Europos standartus.

Balys Auginas

SAVANORIO MOTINA

Vienatvės baladė

Motinos širdyje kiekviena kūdikio gyvenimo smulkmena įrašyta nedžiūstančiu atminimo rašalu. Kiekvienas jos vaiko šypsnyš - yra baladė, kiekvienas nusivylimas - tragedija, ir visas vaiko gyvenimas jai - šviesiausia poema ar herojinis epas.

*Kur tu, Sūnau - vienintele palikusi šaka
Bedžiūstančio senatvės medžio? Girdžiu
Nutolstančius žingsnius stikliniam gruode -
Jie skamba, tarsi dūžtantys
Likimo laimės veidrodžiai - -
Ir aštrios skausmo šukės
Įsminga mano vienišon širdin - -*

*O, gulbine išskridęs mano!
Tavieji žodžiai atsisveikinant
Dar virpa ausyse - Juos paslėpia
Širdies slapčiausioje kertelėj -
Tai lobis užrakintas raktais
Iš niekad nerūdijančios vilties!*

*- O, Mama - tu sakei - Balti
Balandžiai snapuose atneša
Saulėtekio varsom atautą žinią
Nuo Gedimino Miesto ligi vienkiemių
Šiaudinių. Ir spindintys danguj
Vaivorykštės lašai srovėna laisvė
Bundančion širdin - - -
Ir keliasi Tėvynė - nubudus mūsų žemė
Aušrų rasotom akimis jau žvelgia - -*

*- Mamut, ir aš einu Saulėtekį
Sutikt kartu su keliančiais prieš Rytą.
Parnešiu Tau, Mamut, ne šilko skarą,
Ne vėrinį gintaro Tavo nuostabiam
Mielajam kaklui apkabinti - Svajonėse
Regiu vainiką laisvės, pinamą iš kraujo
Ir vilties, ir žygių, bręstančių krūtinėj - -*

*Ir tu čiulbėjai man lyg vieversys,
Prieš aušrą tvinstančią pragydęs -
Nesupratau tavų troškimų -
Tačiau giesmė mūs Krašto Saulei
Įaudrino mane - - - Ir saldžiai apsvaigino - -*

*Kodėl tada tos laimės prieangio šešėliuos
Pasivaideno man laukuos vientulys,
Besiblaškęs pavasario agonijoje beržas
Su kruvinų sulos lašų šaltiniais? Ir baimės
Daužoma širdis drebėjo griaustiniu -
Tave - savo vienintelį - prarast - -*

*Ak, medi mano, sodyboj mūsų pasodintas -
Užuovėja vienatinė senatvės vėjuos - -
Likau tik lapas vėtroje -
Be gležno pumpuro, bežiedė - -*

*Raudų liūtim aš išsiliejau,
Ir žodžių potvyniu užpyliau lyg banga -
Ir ašarų grandinėmis norėdama Tave priišti
Prie namų - - -
- - ir išėjai*

*Audringo lapkričio vėjuotą naktį.
Ir paukščio giesmę,
Ir saulės vyzdį išsinešęs su savim - - -*

*Dabar taip tykiai byra mano dienos -
Nužydę obelų ir vyšnių trupantys žiedai -
Ir nors pavasario ugningi pirštai
Žvakutę tulpės man įžiebia
Nušviesti pėdas vienišas senatvės -
Aš tulpių degančioj liepsnoj
Regiu, Sūnau, tik Tavo skruostus - -*

*Ir kai pavasarių naktim aš pabundu -
Girdžiu - tik vėjas skambina
Konvalijų varpeliais.
Žolė neatneša man Tavo žingsnių - -
Budžiu, nebodama dienų, nei valandų,
O žydi dulkėse tylą - ir tuščias kelias - -
.....
Nejau, kaip pienės pūkas sausroje,
Viena atodūsyje vėjo dingsiu? - - -*

Valerija Balsytė – Leonora Verdi “Trubadūro” operos spaktaklyje balandžio 25 d. Čikagoje, kurį atliko Lietuvių Opera.

Jono Kuprio nuotr.

MUZIKŲ DUETAS

Tarptautinį pripažinimą pelnusių muzikų duetas - smuikininkas Vilhelmas Čepinskis ir pianistė Guoda Gedvilaitė kartu koncertavo Lietuvoje. Balandžio 5-21 dienomis įvairiuose Lietuvos miestuose vykęs turas skiriamas V. Čepinskio kūrybinės veiklos 20-mečiui paminėti. Septynių koncertų programa buvo ketvirtasis atlikėjų koncertinis turas po Lietuvą. Kartu jie yra koncertavę ir Vokietijoje, Prancūzijoje, Bel-

gijoje, Italijoje, Kanadoje, Amerikoje, Ispanijoje. Kompozitorių Jean Marie Leclair, Wolfgang Amadeus Mozart, Maurice Ravel ir Pablo Sarasatės kūriniai smuikui ir fortepijonui skambėjo Jonavos kultūros centre, Druskininkų centre “Vilnius”, Kauno filharmonijoje, Joniškio kultūros namuose, Panevėžio muzikiniam teatre, Klaipėdos dramos teatre, o dueto koncertinis turas baigėsi Plungės kultūros rūmuose.

NERIMO PASAKA

LEITENANTAS Antanas Dundzila

I.

- Aš jau miegojau, o tu vis prie tų laiškų ir dar vyno sėdi, - ranką ant peties savo vyrui uždėjo Ina. - Ar vėl užmigti negali? Juk tuos kelis laiškus jau mintinai moki!

- Kad kartais vien žinojimo negana. Reikia ir daikto, reikia ką nors liesti... Va, kad ir dabar tavo ranka ant mano peties tavo žodžius sukonkretina.

- Klausyk, šitaip toliau negali tęstis. Turi eiti pas gydytoją, tau reikia raminančių vaistų. Juk jau po vidurnakčio!

- Ar tikrai po vidurnakčio? Tai kaip tu čia dabar išsibudinai?... Eiti pas gydytoją, sakai? Kažin, ar padės... Man ramybės be tablečių reikia, vidinės ramybės!

- Nei vynas, nei laiškai ramybės neatneš.

- O tabletės tik apgaudinės, veiks laikinai ir dirbtinai. Viską tenka išgyventi ir pačiam nerimu atsikratyti. Anksčiau Dievo prašydavau trijų dalykų - proto, sveikatos ir

ramybės. Galvojau, kad su jais viską galima įveikti. Proto ir sveikatos Dievas davė, - žiūrėdamas į stiklą, Petras šyptelėjo. - O ramybę kelis kartus tai buvo susijaukęs, bet ji vis gan greit grįždavo. O kur dabar ta ramybė?

Ina patraukė nuo stalo kėdę ir atsisėdo.

- Duok, aš irgi Pauliaus laiškus pavartysiu, paliesiu. Man irgi sunku, kaip ir tau... Man irgi rūpi, kad Pauliui nieko neatsitiktų.

- Gaila, kad iš anų laikų tik keli išliko, - pastūmė atverstą aplanką su laiškais Petras. - Dar gerai, kad Sutkai nors šiuos išsaugojo ir mums atidavė. Tai dabar juos skaitau kaip kokią laimingai pasibaigusią pasaką. Juk esame atsidūrę kitoje pasakoje. Ir nežinia, kaip ji pasibaigs...

- Pasibaigs, Dievas duos, geruoju. Pasibaigs, - atsiliepė Ina, išsitraukusi vieną iš laiškų.

- Įpilt tau vyno?

- Nenoriu. Ir tu daugiau nebeverk!

- Pas mus vidurnaktis, tai Irake dabar jau rytas, po devynių ar dešimtos... Šiandien Pauliaus gimtadienis. Man atrodo, kad naktį ten mūsiškiams saugiau... Visi sprogdinimai, užpuldinėjimai ten būna dieną...

XXXX

Detroit, 1990 rugsėjo 30

Mielas Pauliau,

Nustebsi, gavęs šį laišką. Tavo adresą radau laikraštyje, ten buvo raginimas į Arabiją išsiųstiems kariams rašyti. Jums siunčiamiems laiškam čia net pašto ženkle nereikia! O rašė, kad kariai laiškus iš Amerikos alksta.

Aš tą laukimą gerai suprantu, nes pats esu kariuomenėje tarnavęs. Į Korėją amerikiečių eilinio uniformoje išplaukiau karo veiksmams ten tebevykstant. Užvir-davo artilerijos kanonados ir smulkesnių ginklų gan pikto-kas kalenimas. Po mėnesio buvo pasirašytos paliaubos. Už tai dėkojau Dievui ir to paties Tau dabar Arabijoje linkiu. Iš Korėjos atsimenu savo paties namų ilgesį arba

tą artėjančio mūšio nerimą. Ragavau ir kareiviško laukimo minučių, kurios išsitęs-davo į varginančias valandas. Tiesa, esu išgyvenęs ir iš namų gauto laiško džiaugsmą.

Laikraščiuose mačiau, kai kurie mūsų daliniai išvyko net orkestro palydėti. Taip pat buvo nuotraukų, kuriose aiškiai išvargę kareiviai sėdėjo ant žemės ir laukė transporto. Atrodo, kad kariuomenėje tvarka nepasikeitė: “Bėk, bėk, bėk, o tuomet lauk, lauk, lauk...”

Šiuo kart Tavęs ilgiau netrukdysiu, nes nežinau Tavo tarnybos sąlygų. Tad sakau Tau bičiuliškai, atvirai: jeigu Tau malonu ar įmanoma, man būtų miela su Tavim laiškais apsieisti.

Tiesa, paviršutiniškų žinių apie Amerikos kariuomenę Arabijoje nepaprastai daug: kiekviename laikraštyje, kiekvienoje radijo ar televizijos programoje. Ypač televizijoje vis ieškau, gal ką atpažinsiu... Visa Amerikos visuomenė yra už jus; visai ne taip, kaip buvo Vietnamo karo metu.

Tau nuoširdžiai sakau:

mano draugystė su Tavo tėvais, pažintis su Tavim skatina mane apie Tave galvoti, šį laišką Tau rašyti, Tau sėkmės linkėti. Prie šių linkėjimų jungiasi visa mūsų šeima.

Juozas Sutkus

XXXX

P. Arabija, 10/25/1990

Mielas Pone Sutkau,

Ačiū už laišką! Man labai malonu, kad mane prisiminėte ir parašėte.

Gaunu laiškus iš tėvų, rašo keli draugai. Iš jų daugiau ar mažiau to ir tikiesi. Tačiau ypač malonu gauti tokį laišką, kurio nesitiki. Štai, prieš kelias dienas parašė vyresnio amžiaus žmogus, kuris pažinojo mano senelį. Jis irgi laikraščiuose mano pavardę pamatė, su juo anksčiau ryšių neturėjome.

Skaitydamas laiškus, kartais pasijuntu nuo visų labai atskirtas. Tačiau laiškuose išreikšti jausmai (dykumų karščiuose nenoriu sakyti “šiluma”...), lengvina dabartinio likimo man skirtą vie-natvę, kuri čia supa visus kari-us. Gautą laišką skaitau daug kartų.

(Bus daugiau)

GEGUŽĖS PIRMOJI VASARIO 16-OSIOS GIMNAZIJOJE

Vokietijos LB valdyba kartu su Romuvos apylinkės valdyba ir Vasario 16-osios gimnazija ruošėsi ypatingai gražiai paminėti Lietuvos įstojimą į Europos Sąjungą. Jau visą savaitę prieš tai, ne tik gimnazijos mokiniai ir darbuotojai, bet visa eilė talkininkų puošė aplinką, naujai nudažė pilies kiemo mūrą ir pilies įėjimą. Tokią reikšmingą dieną norėta garbingai pasitikti.

Hiutenfelde gyvenantys lietuviai jau iš vakaro susirinko pilies kieme ir lygiai 24.00 val. Lietuvos laiku bokšte iškėlė Europos, Vokietijos ir Lietuvos vėliavas. Nuskambėjo Europos ir Vokietijos bei Lietuvos himnai. Kuklus, bet išpūdingas fejerverkas skelbė miestelio gyventojams lietuvių džiaugsmą. Beveik 100 lietuvių vaišinosi šampanu, šoko ir dainavo iki ankstyvo ryto.

Gegužės 1 d. 16.00 val. buvo ruošiamos iškilmės. Jos turėjo vykti vėliavų aikštėje, bet šv. Petriui neleidus, visi susirinko į perpildytą bendrabučio salę. Prisipildė ir fojė, iš kurio žmonės pro plačią atvertą salės duris galėjo stebėti programą. Ji prasidėjo himnais, kuriuos pagrojo gimnazistų pučiamųjų orkestras. Per 300 atvykusių svečių rengėjų vardu pasveikino Vokietijos Lietuvių Bendruomenės valdybos pirmininkas Antanas Šiugždinis. Svečių tarpe buvo lietuviams gerai žinomas Europos parlamento narys M. Gahleris, Vokietijos parlamento nariai Chr. Lambrecht ir dr. M. Meister, Heseno parlamento narys N. Schmitt, apygardos ir apskrities valdžios atstovai ir kone visa Lampertheimo miesto taryba. Iš Paryžiaus atvyko 10 lietuvių delegacija su Prancūzijos LB pirmininku L. Maknavičiumi. A. Šiugždinis trumpai nušvietė Europos Sąjungos istoriją ir Lietuvos kelią į ją. Gimnazijos direktorius A. Šmitas trumpai papasakojo, kaip gimnazija išvyveno pasakutinių 15 metų istorinius pakitimus ir kaip vis keisdavosi gimnazijos darbas. Ypač jis pasidžiaugė mokinių veikla

(Atkelta iš 6 p.)
BEVILTISKA NEKALTO...
parapijų laukia ta pati ateitis. Jeigu kas norėtų pasimokyti iš lietuviškų kivirčių, turėtų paskaityti Pietų Bostono Šv. Petro bažnyčios (Tomo Žilinsko) ir Cambridge Nekalto Prasidėjimo (Juozo Krasnickio) klebonų rimtus susikirtimus dėl visokių niekų - daugiausia dėl to, kas turi teisę krikštyti, duoti "šliubą", ką ir kur laidoti, kurie priejo iki kardinolo ir popiežiaus nuncijų. Nieko naujo. Šiandien, po šimto metų, tie kivirčiai atsinaujina,

verbuojant Europos Sąjungos plėtrai ir formuojant Lietuvos įvaizdį bei ieškant draugų Lietuvai.

Mokinių komiteto pirmininkė vokieaitė Eva Maria Ohl pasidžiaugė, kad ji gali lankyti lietuvių gimnaziją. Pasak jos, čia yra gyvoji Europa, nes bendrai mokosi dviejų tautų mokiniai ir gerai sugyvena. Mokinių komitetas susideda po lygiai iš vokiečių ir lietuvių mokinių, ir jie labai gražiai bendrauja. Ji pati tik čia sužinojo apie Lietuvą ir su vokiečių mokinių ekskursija jau spėjo ją aplankyti. Ji visuomet su pasididžiavimu prisistato esanti lietuvių gimnazijos mokinė. Žmonės dažnai nustemba ir pradeda apie Lietuvą klausinėti. Pasirodo, kad daug kas apie Lietuvą mažai nežino. Eva išreiškė viltį, kad tai dabar, Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare, pagerės. Gerą sugyvenimą ir bendradarbiavimą tarp vokiečių ir lietuvių mokinių patvirtino ir komiteto pirmininkės pavaduotojas lietuvis Egidijus Armalis.

Po sveikinimų šeši mokiniai (Audrius Makauskas, Sigita Malūnavičiūtė, Emilis Venckevičius, Živilė Vitkauskaitė, Salomėja Bendoriūtė ir Ignė Aperavičiūtė) trumpu ir labai išpūdingu montažu apžvelgė visą Europos pokario istoriją, pasakodami, kas vyko šiapus ir anapus geležinės uždangos, ir kaip, jai kritus, išsilaisvinę kraštai ruošėsi šiai dienai.

Gimnazijos chorui padainavus "Mūsų jaunystė", šokių grupei pašokus "Kepurinę" ir "Vyželę", ir jauniausių mokinių orkestrėliui pagrojus "Gražią dieną", pasisakė garbės svečiai.

M. Gahleris, kuris savo kalbą pradėjo lietuviškai, ilgus metus buvo Europos parlamento komisijos, vedusios derybas su Lietuvos Seimo delegacija, vicepirmininkas. Vokiečių bundestago narė Chr. Lambrecht papasakojo, kaip ji su komunistiniu pasauliu susidūrė pirmą kartą. Prieš 20 metų, dar abiturientė, apsi-

kaip parodo nesusipratimai dėl Brooklyne veikusio Kultūros Židinio arba Čikagos Jaunimo Centro ateities. Deja, yra sunku išspręsti etninių, religinių, kanoninių teisių ir, svarbiausia, ekonominių interesų sankryžą. Geras pavyzdys yra Cambridge Nekalto Prasidėjimo parapija. Kai parapija susikūrė, 205 šeimos paaukojo po 100 dolerių (savaitinė alga tuomet siekė 5 dol.!). Už poros metų, 1912-ais, jau užregistruotos 82 vestuvės, 105 krikštynos (laidotuvių - 0). Pernai - 30 krikštynų ir 47 laidotu-

lankė Rytų Vokietijoje ir todėl ji pilnai supranta didelį lietuvių džiaugsmą atgauta nepriklausomybe ir įstojimu į Europos Sąjungą. Apskrities viršininko pavaduotojas G. Ohl, kaip ir abu prieš jį kalbėjusieji, pagyrė mokinių pasakytas kalbas ir paruoštą montažą. Jis, buvęs Nato karininkas, papasakojo apie savo pirmuosius ryšius su Lietuva ir su Lietuvos karininkais. Miesto tarybos pirmininkas Meier pasidžiaugė, kad Lampertheime veikia Vasario 16-osios gimnazija ir Vokietijos Lietuvių Bendruomenė. Jis kvietė Lampertheime gyvenančius 113 Lietuvos piliečių, aktyviai dalyvauti miesto politiniame gyvenime. Jie, dabar jau Europos piliečiai, gali dalyvauti miesto rinkimuose. Paskutinis kalbėtojas buvo Prancūzijos LB pirmininkas L. Maknavičius.

Po kalbų ir trumpo Linos Bručaitės koncerto, kuri su savo muzikantais buvo atkūrusi iš Paryžiaus, vėl pasirodė Audronės ir Gintaro Ručių paruošti gimnazistai. Jaunesnės mergaitės pašoko "Lelenderį", vyresnieji šokėjai "Galių gegužinę" ir "Šoksim iki ryto", o choras lydimas orkestro padainavo "Mūsų dienos kaip šventė".

Po to svečiai buvo pakvies-ti į pilies salę prie lietuviškų vaišių stalo. Vilniečio Rimo Paulausko rūpesčiu Vilniaus firmos šventei padovanojo siūrių, kumpių, dešrų, pyragų, alaus ir lietuviškos duonos. Taip ir vokiečiai galėjo įsitikinti, kad Lietuvos gaminiai yra aukštos kokybės.

Pilies fojė buvo surengta iš Lietuvos gauta paroda - "Europa mokykloje".

Po tokios gražios ir įvairios, kad ir ne trumpos programos, ir šv. Petro nuotaika pasitaisė. Jis sustabdė lietuvių ir taip leido svečiams pašokti, padainuoti ir ilgai gamtoje pabendrauti. Apie renginį pranešinėjo kelios radijo stotys, buvo taip pat atvykusi Heseno televizija, o vietos spauda jį plačiai aprašė.

V16gim-info

tuvės (vestuvių - 0)... Bet tai normalu. Miesteliai ir kaimai, kurie nesikeisdavo, jau yra praeities dalykas.

Pirmas šios parapijos klebonas buvo jau minėtas J. Krasnickas. Antrasis - Pranciškus J. Juškaitis, labai aktyvus klebonas tarp 1918 ir 1961 metų; trečiasis - Antanas Baltrašūnas, kunigavęs čia vos ketvertą metų. Dabartinis kun. Simonas Saulėnas yra jau ketvirtas ir, pagal visus duomenis, paskutinis šios parapijos klebonas. Prieš porą dienų jam suėjo 85 metai, ne-

Rašytojai-kūrėjai – Kazys Bradūnas ir Algirdas Landsbergis vienos vakaronės metu Jaunimo centro kavinėje Čikagoje.

NETEKOME RAŠYTOJO
ALGIRDO LANDSBERGIO

Telefoninis skambutis iš New Yorko pranešė, kad mirė žinomas išeivijos rašytojas Algirdas Landsbergis, kuriam šią vasarą (birželio 23 d.) būtų suėję 80 metų amžiaus.

Gyveno New Yorko priemiestyje Farmingdale. Daug savo sveikata nesiskundė ir aktyviai darbavosi. Bet apie savaitę prieš mirtį, jis gavo insultą. Po to jau daugiau neatsigavo.

Gimęs 1924-siais Kybartuose, būdamas 8 m. persikėlė į Kauną ir čia 1941-siais baigė Jėzuitų gimnaziją, o po to studijavo Vytauto Didžiojo universiteto (1941-1943) lietuvių kalbą ir literatūrą.

Karo metais, kaip ir daugumas išeivių, 1944 m. pasitraukė Vokietijon ir ten tęsė studijas, o taip pat mokytojavo Wiesbadeno ir Kasselio stovyklų lietuvių gimnazijose. Ten atsiskleidė ir jo literatūriniai gabumai. Kaselyje jis redagavo "Žvilgsnių" žurnalą.

1949 m. atvykęs į Ameriką ir apsigyvenęs New Yorko apylinkėse dirbo Brooklyno viešojoje bibliotekoje, o vėliau - Pavergtų Europos Tautų organizacijos sekretariate. Taip pat studijavo Brooklyno kolegijoje ir Kolumbijos universitete, kuriame 1957 m. gavo magistro laipsnį. Nuo 1965 iki 1992 metų dėstė netoli nuo New Yorko esančiame Fairleigh Dickinsono un-te (nuo 1973 m. buvo profesoriumi).

Literatūrinę veiklą pra-

paisant to, jis dar labai aktyvus ir energingas kunigas, nepaliaujantis žvejas, gimęs North Abington, Mass, 1919 metais, iššventintas į kunigus 1944 ir klebonaujantis Cambridge nuo 1965-ųjų (taigi po metų būtų 40-mečio čia klebonavimo jubiliejus). Beje, kun. S. Saulėnas yra gavęs raštišką kardinolo Law pasižadėjimą, kad kol jis gyvas, parapijos neuždarys. Bet paties kardinolo jau nėra, ir Bostono bažnyčia, labai spaudžiama finansiškai, ieško lengvų aukų. Ir nors parapija ne tik

dėjęs eilėraščiais, vėliau palinko į prozą, o ypatingai stipriai užsirekomendavo dramų kūryboje. Rašė ir romanų: jo romanas "Kelionė" 1954 m. laimėjo dienraščio "Draugo" premiją. Išėjo ir jo novelių rinkinių.

Iš jo dramos kūrinių pažymėtinas "Penki stulpai turgaus aikštėje", "veikalas išėjęs 1966, o po poros metų išleistas ir anglų kalba. Jis buvo daugelį kartų suvaidintas lietuvių ir amerikiečių tarpe ir žiūrovus supažindino su Lietuvos partizanų veikla tėvynėje.

A. Landsbergis parengė lietuvių rašytojų prozos ir poezijos antologijas anglų kalba; rašė straipsnius įvairiomis temomis, vertė knygas į anglų kalbą ir kt.

Jo kūryba neliko nepastebėta ir Lietuvoje, kai ji atgavo nepriklausomybę. Jau 1992-siais ten išleista jo poezijos rinktinė ir "Kelionių muzika". Jis ir pats nekartą lankėsi Lietuvoje. 1999-siais A. Landsbergis buvo apdovanotas LDK Gedimino V-jo laipsnio ordinu.

Čia suminėjome tik dalį a.a. Algirdo nuveiktų darbų ir jo pasireiškimų. Jo beveik 80-ties metų gyvenimo kelias buvo išmargintas daugeliu veiklos punktų, apie kuriuos reikėtų ilgai ir daug rašyti.

Velionės žmonai, sūnams, broliui ir seseriai bei kitiems artimiesiems reiškiamo užuojautą!

Edvardas Šulaitis

išsilaiko pati, bet dar ir prisideda prie arkivyskupijos bendrų išlaidų padengimo, Bostono arkivyskupo O'Malley sprendimas yra griežtas ir be apeliacijos. Pereitą sekmadienį aplankiau šios Cambridge parapijos lietuvių bažnyčią mišių metu, kur mačiau virš šimto senelių. Jiems ta bažnyčia yra kaip namai, nes dauguma jų ten meldėsi visą gyvenimą. Nežinojau, kad Bažnyčia neturi širdies ir taip be gailėsčio gali padaryti sprendimą, tokį skaudų tiems seneliams.

RENGINIŲ KALENDORIUS

GEGUŽĖS 31 d. 8:30v.r. Prisiminimo dienos (Memorial Day) apeigos, Mišios ir pusryčiai. Rengia Katalikų karo veteranų 613-asis postas Šv. Jurgio parapijoje.

BIRŽELIO 13 d., sekmadienį 3:00 val. p.p. Tragiškojo birželio (1941) paminėjimas Latvių parapijoje, Andrews (W. 152-a gatvė) ir Detroit Ave. Rengia Clevelando Baltiečių komitetas.

BIRŽELIO 20 d. 11:30 Tėvų dienos priešpiečiai Šv. Jurgio parapijos salėje.

RUGSĖJO 12 d. 11:30 v. ryto Šv. Jurgio parapijos gegužinė parapijos sodyboje.

RUGSĖJO 25-26 d. Lietuvos Vyčių Vidurio centrinės apylinkės šventkelionė – Dievo Motinos parapijos patalpose.

SPALIO 9 d. 5:30 v.p.p. Sergančių patepimo mišios Šv. Jurgio bažnyčioje.

LAPKRIČIO 14 d. nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p. Šv. Jurgio parapijos rudens šventė.

(Atkelta iš 7 p.s)

DAINININKAS...

pamatė Ameriką, šis jau yra šeštasis vizitas “vėjuotame mieste”.

Jis laimingas, kad prieš pačią išvyką Amerikon, galėjo pasirodyti jo nauja kompaktinė plokštelė, kuri vadinasi kiek keistoku vardu “Netikėjau, nežinojau...” Tai jau trečiasis jo dainų albumas, kuriame 12 kūrinių, kurių muzikos autorius yra pats dainininkas. Vienai dainai (“Gintariniai plaukai”) jis parašė ir žodžius. O šiaip jų autoriai: Š. Žlibinas, D. M. Daunorienė, D. Teišerskytė, Z. Urbonaitė, E. Džiavečka, J. Visockas. Amerikoje V. Šiškauskas žada viešėti apie pusantro mėnesio.

Šiandien Vytautas Lietuvoje jau “pripažintas” solistas. Jo dainos ir muzika skamba radijo bangomis, televizijoje, kuriami video klipai. Kaip minėjome, Vytautas ne tik dainuoja, bet taip pat rašo ir muziką - yra sukūręs šimtinę dainų.

Dainininkas Vytautas Šiškauskas

Viena iš jų “Sugrįžimas”, kuri yra naujausioje jo kompaktinėje plokštelėje, yra jau patekusi į Lietuvos “Top 10” dainų sąrašą.

V. Šiškauskas paminėjo, kad jis dainuoja su žymiausiais orkestrais. Taip pat jis rodo ir dabar atnaujintame Vilniaus “Neringos” restorane su grupe kitų atlikėjų. Kartas nuo karto dainuoja ir bendruose koncertuose su žymiomis Lietuvos estrados žvaigždėmis.

“BALZEKO LIETUVIŲ KULTŪROS MUZIEJAUS”

parduotuvėje galite įsigyti dovanas, malonias smulkmenas sau ir savo artimiesiems, draugams. Paroduodame lietuviškus tautinius rūbus, kasetes ir knygas lietuvių ir anglų kalbai mokytis, DVD ir Video kasetes apie Lietuvą, įvairių dydžių lietuviškas vėliavas, Lietuvos kelių žemėlapius, tautines juostas, keramikinius gaminius, lietuviškų monetų rinkinius, žodynus, knygas apie maisto gaminimą, lietuvių papročius ir tradicijas, istoriją.

Būtinai apsilankykite! Mūsų adresas yra:

6500 S. Pulaski Rd., Chicago, IL 60629.

Dėl daugiau informacijos skambinti

Ramintai telefonu (773) 582-6500.

E mail: giftshop@lithuanianmuseum.org

TEISMAS UŽDRAUDĖ DIRBTI MEDIKO DARBA

Kauno apygardos teismas panaikino išteisinamąjį nuosprendį ir paskyrė bausmę dviem Alytaus medikams, dėl kurių aplaidumo ligoninėje mirė ketverių metų berniukas.

Alytaus apskrities Stepono Kudirkos ligoninės gydytojams Juozui Grambai (g. 1954 m.) ir Vaivai Savickienei (g. 1962 m.) pusantrų metų laikotarpiui atimta teisė dirbti mediko darbą. Abu jie apkaltinti netinkamai atlikę savo pareigas, informavo Kauno apygardos prokuratūra.

Ketverių metų Girėnas Žūsinas Alytaus apskrities S. Kudirkos ligoninėje mirė 2001 metų rugsėjo 2-osios vakare, tepraėjus pusantros paros nuo mažylio tėvų kreipimosi į medikus.

G. Žūsinas buvo atvežtas į ligoninę rugsėjo 1-osios rytą - berniuką kankino pilvo skausmų priepuoliai.

Vaiką apžiūrėjusi gydytoja pediatrė skyrė svarbiausius kraujo bei šlapimo tyrimus, reikalingus ligai diagnozuoti. Tačiau berniuko būklė jai kėlė įtarimų, todėl konsultacijai buvo pakviestas gydytojas chirurgas J. Gramba. Apžiūrėjęs mažylį, šis medikas diagnozavo vidurių užkietėjimą ir išleido į namus, paskyręs gydymą klizma. Jis neatsižvelgė į tai, kad vaiko kraujyje buvo rastas labai padidėjęs leukocitų kiekis.

Apie 19 val. berniuko būklė ėmė blogėti, kūnas suglebo, prasidėjo traukuliai. Tėvai iškvietė greitąją medicinos pagalbą, ir vaikas buvo nuvežtas tiesiai į Reanimacijos ir intensyviosios terapijos skyrių, kur jį gydė gydytoja pediatrė V. Savickienė. Laiku nediagnozavus tikrosios ligos bei nepradėjus kryptingo gydymo, kitos dienos rytą, apie 5 val. vaikas mirė.

2001 metų spalio 15 d., kai buvo nustatyta tikslis G. Žūsino mirties priežastis - plonosios žarnos nepraeinamumas, dėl kurio buvo apnuodytas organizmas ir susidarė smegenų edema, - Alytaus rajono apylinkės prokuratūroje pradėtas ikiteisminis tyrimas dėl gydytojų tarnybos pareigų neatlikimo.

Deontologinio teismo medicinos tyrimo metu paaiškėjo,

kad gydytojas J. Gramba, nustatęs neteisingą ligos diagnozę, pasirinko neteisingą gydymo taktiką, tinkamai neįvertino kraujo tyrimo rezultatų ir nesiėmė detaliau tirti ligonio. Anot ekspertų, gydytoja V. Savickienė iš esmės teisingai pasirinko gydymo kryptį, tačiau neįsigilino į ligos kilimo priežastį ir laiku nesikreipė konsultacijos į chirurgus bei kitus specialistus. Ekspertų požiūriu, laiku diagnozavus ligą ir teisingai parinkus gydymą (operavus), berniukas būtų pasveikęs.

2002 metų spalį baigusi ikiteisminį tyrimą, prokuratūra perdavė bylą Alytaus rajono apylinkės teismui. Maždaug metus užtrukęs teisminis nagrinėjimas baigėsi gydytojų naudai. Nors prokurorė gydytojams, netinkamai atlikusiems valstybės tarnautojo pareigas, siūlė skirti pusantrų metų laisvės atėmimo bausmes ir priteisti 30 tūkst. Lt civilinį ieškinį, teismas J. Grambą ir V. Savickienę išteisino. Teismas palaikė liudijusių ekspertų poziciją, kad minėtos medikų klaidos turi būti priskiriamos profesinei, bet ne baudžiamajai atsakomybei.

Į BALTIJĄ PALEISTI DU RUONIUKAI

Klaipėda, balandžio 6 d. (ELTA). Antradienį į Baltijos jūrą Smiltynėje, ties Pietiniu ragu, buvo paleisti du Lietuvos jūrų muziejaus augintiniai - ruoniai Girulis ir Gūsiaus.

Gūsiaus gimė muziejuje užpernai, o Girulis pernai buvo rastas šunų apkandžiotas pajūryje ties Giruliais. Anot specialistų, jis išgyveno tik rūpestingai slaugomas muziejaus Jūrų paukščių ir žinduolių skyriaus vedėjo Arūno Grušo.

Išleisti iš narvo, ruoniai nesisąutė labai drąsiai - apie dešimt minučių jie dar nedrįso eiti į jūrą, vis bėgiojo pakrante, dairydami į susirinkusius išlydėti. Paskui, pajutę gimtąją stichiją, lenktyniaudami nuplaukė tolyn. Ruoniai išleisti netoli molo, o čia jau nerštui renkasi strimelės, tad pirmosiomis dienomis muzie-

jaus augintiniams maisto turėtų pakakti. Nuo 1995 metų, dalyvaujant “Helcom” projekte, kuriuo siekiama atkurti pietinę pilkųjų Baltijos ruonių populiaciją, iš muziejaus jau išleista 14 ruonių. Be lietuvių, šiame projekte dalyvauja švedai ir lenkai. 2002 m. Nidoje išleistiems ruoniams buvo prisegti elektroniniai davikliai, jie parodė, kad gyvūnai patraukė tiesiai į Saremos salą.

Šiomet paleistiems ruoniams prisegti tik geltoni plastmasiniai žymekliai, todėl Jūrų muziejus prašo pastebėjus šiuos ruonius pranešti apie gyvūnus muziejui. Anot specialistų, pastaruoju laiku pastebimos pilkųjų ruonių Baltijos jūroje gausėjimo tendencijos. 1995 metais jų buvo apie 5 tūkst. 300, 1999 metais - 7 tūkst. 600.

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA girdima pirmadieniais 9:30-10:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.

Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis dr. Giedrė Kumpikas, 82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687. Fax: (718) 479-8923. E-mail: LithNY@AOL.com arba amberwings@mac.com

Century 21
Leaders

Real Estate For You World

The Greens of Lyndhurst
5866 Mayfield Road
Lyndhurst, Ohio 44124

Ričardas Širvinskas
Realtor

440 749-2121
440 443-2100

rsirvinskas@peoplepc.com

- padėdų pirkti, parduoti, išsinuomuoti nekilnojamąjį turtą,
- atlikti nemokamą nekilnojamojo turto analizę,
- profesionalus statybos darbų įvertinimas,
- padėdų surasti finansavimą su minimaliu ar be pradinio įnašo

VISOS KONSULTACIJOS NEMOKAMOS IR KONFIDENCIALIOS!

SPORTAS

TARPTAUTINĖS VAIKŲ ŽAIDYNĖS CLEVELANDE

Šią vasarą, liepos 29 dieną iki rugpjūčio 3-čios dienos Clevelande vyks ypatingas renginys – Tarptautinės vaikų žaidynės ir kultūrinis festivalis, patvirtintas Tarptautinio Olimpino komiteto. Šios žaidynės sutrauks varžyboms 3,000 jaunų atletų, nuo 12 iki 15 metų amžiaus ir, kaip niekur kitur, suteiks jaunimui progos pažinti įvairias kultūras. Du tūkstančiai atletų reprezentuos penkiasdeimt, ir gal daugiau, skirtingų šalių ir 150 miestų, tūkstantis jaunų atletų bus iš Jungtinių Valstijų, taip sako David Gilbert, Clevelando miesto sporto komisijos pirmininkas. Šios žaidynės pasaulyje jau vyksta nuo 1968 metų. Ohio valstijai teko garbė būti pirmąja valstija šiame krašte, kuri ruošia šį ypatingą renginį Tai yra didžiausias renginys mėgėjams sportininkams. Rungtinės vyks šiuose universitetuose: John Carroll University - tenisas, stalo tenisas, lengvoji atletika, futbolas ir gimnastika; Cleveland State University - krepšinis ir plaukimas; Case Western Reserve University - vandens polo ir tinklinis; Cleveland

Heights - beisbolas; Shaker Heights, Beachwood, Brush - tenisas.

Ursuline College, Notre Dame College ir Cuyahoga Community College irgi prisideda. Sportininkai bus priklausti universitetuose. Žaidynių misija yra skleisti per sportą geranoriškumą ir taiką jaunimo tarpe.

Iš Kauno ir Panevėžio atvažiuoja delegacijos atletų ir miesto pareigūnų. Kiekviena delegacija gali turėti 32 žmones. Miestai patys turėjo už keliones užsimokėti, šešių dienų išlaikymą Clevelande suteiks Žaidynių komitetas.

Kai jaunimas sportuos, delegacijų dalyviai turės progos susipažinti su Clevelando miestu ir lankyti kultūrinius parengimus. Jie dalyvaus tuo laiku Clevelande įvykstančioje “World Trade Center” konferencijoje. Taip pat atskirai vyks technologijos konferencija. Bus rodoma paskutinė technologija biznio pasauliui ir įdomūs žaidimai jaunimui dalyvaujantiems žaidynėse. Clevelande vykstančios žaidynės skirsis nuo praeitų žaidynių tuo, kad yra suteikiama proga atvykusiam jaunimui bendrauti su suaugusiais ir suaugę turės progos užmegsti ekonominius, kultūrinius ir mokslinius ryšius su įvairiais pasaulio miestais ir valstybėmis ir ypač su Clevelando miestu.

Clevelando miesto centre bus Festivalio kaimas, kuriame vyks pasirodymai, meno parodos ir bus parduodamas įvairus tautybių maistas.

Jaunimas galės bendrauti tarpusavyje ir su įvairiomis

mokyklomis specialia “distance learning” e-pal sistema. Šia programa galės naudotis ir jaunimas nedalyvaujantis Žaidynėse bet ieškantis informacijos apie kitų kraštų meną, istoriją ir panašiai. Aštuonios gimnazijos Lietuvoje buvo pakviestos dalyvauti “distance learning” programoje, kuri veiks ir po Žaidynių.

Reikia savanorių, kad tokio masto projektas sėkmingai vyktų, reikia daug pagalbos. Clevelando Tarptautinių žaidynių komitetas kreipiasi į mus visus, kad taptume savanoriais ir savo miesto ambasadoriais šioje šventėje. Savanoriai turi būti 16 metų amžiaus. Savanoriai gaus marškinėlius, nereikės mokėti už mašinos pastatymą, maistą ir gėrimą. Užsiregistruoti galite e-mail:

icgvolunteers@clevelandsports.org arba skambinti šiuo telefonu (216) 363-1444.

Savanorių koordinatorė yra Maria Greci. Nepraleiskite šį retą įvykį – padraugauti su pasauliu, kuris atvažiuos prie mūsų durų. Raginkite savo vaikus ir anūkus dalyvauti, kaip savanoriais tokiose vienkartinėse žaidynėse. **Užsiregistruoti reikia iki gegužės 15 dienos.**

Įėjimas į renginius: Festivalio kaimą ir atidarymą - \$7.00 su dviejų dolerių vertės kuponais, vaikams iki 10 metų įėjimas nemokamas; trijų dienų bilietas su neribotais įėjimais \$15.00; uždarymo ceremonijos (pirmadienį) - nemokamai. Visos sporto varžybos yra nemokamos. Finalinės varžybos vyks pirmadienį nuo 9:00 iki 2:00 val. p.p.

• Ketvirtadienį, liepos 29 d.: atvykimas, treniruotės ir ekskursijos.

• Penktadienį, liepos 30 d.: treniruotė, atidarymas (12:00 iki 3:00 val. p.p.). Vakarinis olimpinio-stiliaus atidarymas, vėliavų įnešimas, uždegimas fakelo. Pasaulinio lygio programa, fajerverkai.

• Šeštadienį, liepos 31 d.: rungtynės (9:00 iki 4:00 val. p.p.), Festivalio kaimas (11:00 iki 11:00 val. p.p.).

• Sekmdienį, rugpjūčio 1

d.: rungtynės (9:00 iki 4:00 p.p.), Festivalio kaimas (11:00 iki 10:00 val. p.p.).

• Pirmadienį, rugpjūčio 2 d.: finalinės varžybos (9:00 iki 2:00 val. p.p.). Festivalio kaimas (11:00 iki 10:00 v.v.), uždarymo ceremonijos/daugiakultūriniai pasirodymai.

Ši informacija gauta iš Tarptautinių vaikų žaidynių ir Kultūros festivalio komiteto.

Daugiau informacijos rasite ‘web site’, **www.childrensgames.org** *Irena Gedrienė*

PRENUMERUOKITE *DIRVĄ*

METAMS - \$55,
PUSEI METŲ - \$40,
PIRMA KLASE - \$78,
ORO PAŠTU Į UŽSIENĮ
METAMS - \$130.00

Fixler Realty Group, Inc.

For first time home buyers, investors, or for those who wish to sell their homes, contact

LINAS MULIOLIS

216-387-3204

linas@fixlerrealty.com

or visit our home on the web at www.fixlerrealty.com.

Fixler Realty Group, Inc.
Lyndhurst, Ohio

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts, Mufflers, lube oil and Filter

• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm

Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 200 th St.

Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

TAUPA
LITHUANIAN CREDIT UNION

SAVI PAS SAVUS
KVIEČIAME VISUS Į TAUPĄ

Telefonas (216) 481-6677; El. paštas TAUPA@AOL.COM
767 EAST 185th Street CLEVELAND, OHIO 44119

DARBO VALANDOS :

Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:00 v.r. - 4:00 p.p.

Penktadienį 9:00 v.r. - 6:00 p.p.

Šeštadienį 9:00 v.r. - 12:00 p.p.

Sekmdienį 11:00 v.r. - 12:00 p.p.

KIEKVIENA TAUPOMOJI SĄSKAITA IKI \$100,000 YRA APDRAUSTA (NCUA)

JAKUBS AND SON
Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095

Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama, telkianti jaukią atmosferą rūdiesio valandoje. Didelė alicinė automobiliams pastatyti.